

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Isrevati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglaš 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zensile ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 300—	celoletno	K 480—
polletno	150—	polletno	240—
3 mesečno	75—	3 mesečno	120—
1	25—	1	40—

„Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.“

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 3 po nakaznici.

Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 120 K

Poštnina plačana v gotovini.

Dr. Leopold Lénaud:

Votum separatum.

2. Ime našega naroda in države.

Čez nekaj dni se bo reševalo v ustavodajnem zboru vprašanje, kakšno ime dati našemu narodu in državi. Razprava bo najbrž zelo srdačna, kajti tukaj gre za veliko in načelno vprašanje. To vprašanje razkriva pa tudi vso našo revščino. Kar je pri drugih narodih bilo izven vsake debate, kar je drugje dala zgodovina sama ob sebi, si moramo pri nas šele ustvariti z mučnimi debatami. Tisočpetsto let že živimo na tej zemlji, a pravzaprav še danes ne vemo, kako se zovemo. Šele prihodnji teden nas bodo krstili očeta je naroda. A med temi očeti jih je mnogo takih, ki pred petimi leti še sami niso znali, kaj da so!

Boj se bo vršil v glavnem med dvema predlogoma. Eni hočejo, naj se država imenuje Jugoslavija, drugi pa »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Ime Jugoslavija je jako nerodno, nelogično in neslovensko. Zloženo je iz dveh besed, izmed katerih je glavna — slavija — iz latinščine vzet jezikovni monsturni, zloženka »jugo-slavija« je pa germanizem. Ako bi hoteli rabiti pravilni slovniški izraz, bi morali reči: »Južna Slovenija«. Ime je nerodno, ker ni narodnostni pojem, nego samo zemljepisni izraz, je nevelično, ker naša država ne obsega vseh južnih Slovencev. Te napake bodo priznali tudi vsi zagovorniki imena »Jugoslavija«. Odgovarjajo pa, da so za to ime, ker ne najdemo boljšega in ker dobro izraža naše narodno edinstvo.

Se bolj nerodno je pa ime »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev«. To ime odgovarja samo na vprašanje, čegava je ta kraljevina, a ne odgovarja na vprašanje: »Kdo si?«, »odkodi si?«, »čegav podložnik si?«. Predstavite si, da pridemo na nekem mednarodnem shodu v poznejših časih skupaj različni ljudje. Med pogovorom pove vsakdo, kaj je, in reko: »Jaz sem Francoz«, »jaz Anglež«, »jaz Japonec« itd. — jaz pa pričem deklamirati v vidni zadregi: »Jaz sem iz Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Poleg tega ne izčrpavajo ta tri imena niti od daleč vsega prebivalstva naše narodnosti, ki prebiva v naši državi. Kam hočete na primer prišteti Bunjevce, Šoke in Kraševane? Musliman iz Bosne ne more po nobeni pravici reči, da je plemensko Srb

ali Hrvat, toda je po krvi in jeziku najbolj čisti južni Sloven, veliko bolj, kakor pa na primer Kranjec. Dubrovničan je imel v davni preteklosti le zelo rahle stike s Srbijo, a še veliko manj s Hrvatsko. Kam ga hočete prišteti. Istrijanec tostran Raše ni nikdar pripadal k Hrvatstvu, a jezikovno je južni Sloven. Napačna je tudi trditev, da so »Slovenci«, »Hrvat« in »Srb« tri plemena, na katere se dele južni Slovenci. Nekoč smo pač med južnimi Slovenci posneli plemena, kakor: »Dudbipa«, »Abodricenses«, »Timocenses«, »Guduscami« itd., toda ta plemenska razmejitev se je zatrla že jako zgodaj. Hrvat pa po mojem mnenju sploh ni bilo nikdar ime kakega plemena, nego ime bojne družine, ki je na Primorju čuvalo banovino napram Rimljanom in Grkom. Pozneje je pa postalo čisto politično ime in je pomenilo ljudstvo in zemljo, nad katero so zavladali Hrvati.

Stojimo torej pred vprašanjem, kako bi se imenovali, in ne najdemo nobenega imena, ki bi zadovoljevalo. Ako bi hoteli razmišljati čisto po zgodovinski logiki, bi morali sprejeti ime Srbi in enostavno reči: Kraljevina srbska, narod srbski, Srb. Tako bi se naredilo v onih prejšnjih časih, ko človeško razmišljanje se ni posegalo v elementarno delovanje zgodovine.

Mi vidimo, da so se države in narodi skoraj redno imenovali po onem plemenu ali bojni družini, ki je državo ustanovila. Rusija je dobila ime po kijevskih Rusih, Poljska po Poljaki, Češka po Čehih itd. Plemena: Rusi, Poljaki, Čehi so širila svojo moč nad sosednjimi plemeni, plemena, ki so se jim pridružila, so prevzemala njihovo ime. Podobno je pri nas na jugu. Hrvatsko ime je v Primorju seglo v Zagorje in na Podravje, kakor daleč se je ljudstvo združilo s Hrvati. Srbi so se pred turškim prihodom zanesli srbsko ime na Podravje in Pomoravje. Med turškim gospodstvom se je širilo dalje proti severu in severozapadu. Ako bi se sedaj razširilo do izvirov Save, bi bil samo logični zaključek zgodovinskih dogodkov.

Rekel bo kdo, da bi to bilo za nas poniževalno... Za Slovence ne more biti poniževalno, ker mi itak

nimamo svojega imena. »Slovenec« je neko splošno ime, katero nosijo oni drobci Slovanstva, ki niso sami nikdar igrali nobene vloge. Za nas je to ime bolj poniževalno, kakor pa ponos. Pomanjkanje svojega narodnostnega imena je občutil vsak Slovenec, kdor je prišel v dotiko z drugimi narodi. Kakšne težave sem imel včasih celo z zelo izobraženimi Poljaki, preden sem jim dokazal, kaj da sem. Po dolgem dokazovanju so slednjič razumeli, da sem Slovák od Trenčína, kjer ljudje večeje lonce in delajo mišje pastje. S Francozom ali Angležem si imel pa naravnost nepremostljive težave.

Na svetu je bilo vedno tako, da so se posamezna krajevna in plemenska imena podredila onemu imenu, pod katerim se je vršilo ujedinjenje. Ruski Dudlebi, Dregoviči, Detiči in Radimiči niso izgubili popolnoma nič na tem, ako so postali Rusi. Podobno je s plemeni, ki so se zedinili v poljski ali v češki državi. Stara plemenska in krajevna imena ostanejo, in ponos, ki je združen z njimi, ostane neprikrajan. Kastilijanec s ponosom reče, da je Kastilijanec, čeprav je po državi in narodnosti Španec. V Varšavi nče že čisto majhne otroke peti v šoli:

Wiele stolic, wiele ludó,
wiele krajóv, wiele cudó,
lecz najmilšie i najdrovsze
sarsze nasze jest Masowsze.

Masur ostane Masur, se zaveda, da je v preteklosti njegovo Masovje bilo nositelj poljske države, da so največje, najagilnejše in najslavnejše poljsko plemo, a vendar je istotako s ponosom Poljak. Zakaj bi pri nas ne moglo biti isto s Hrvati in s Srbi!

Meni se zdi, da bi bilo najenostavnejše, ako bi krstili državo: »Srbska država«. V tem slučaju bi postal Srb, kakor je Masur Poljak ali Kastilijanec Španec ali Gasconjec Francoz. S tem bi priznal, da je ujedinjenje in osvobodjenje izšlo iz Srbije, kar je samo zgodovinsko dejstvo, a bi ne tajil našega sodelovanja. Izgubil bi v državnem ponosu neko ime, ki nič ne znači, in dobil ime, ki veliko znači. Težje bi bilo s Hrvati, ki imajo neko čisto svojo zgodovinsko ideologijo, toda čas lahko izenači tudi to. V zgod-

* Ta trditev pač ne sloni na dejstvih. Uredništvo.

vi — zlasti pa v slovanski zgodovini — najdemo polno primerov, kako so nastajale države iz sklapljanja dveh delov. Dve Hrvatski — toz in onstran Velebita — sta se združili in nastala je hrvatska kneževina. Za prvega kralja Tomislava se je združila primorska Hrvatska s posavsko kneževino in Posavci niso izgubili ne časti, ne moči, ako so takorekoč čez noč postali Hrvati. Za prvega Nemanja se je združila primorska Srbija z Raško in nastalo je srbsko kraljestvo. Razšano gotovo ni žal, da so postali Srbi. Stara Rusija je nastala na ta način, da se je združila novgorodska Rusija s kijevsko. Stara Poljska

je nastala iz združitve Velike Poljske (Poznanj) z Malo Poljsko (Kra-kov), a to je pritegnilo nase še Masovje. Sedaj se zgodovina ponavlja. Nastaja nova država iz sklopitve dveh delov, aktivnejši del, ki je nositelj ujedinjenja, daje tudi ime novi tvorbi. To bi bilo logično, prodrk seveda ne bom. Ostalo bo brez dvoma pri imenu: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, kar se zdi meni ravno tako pametno, ako bi Poljak rekel: »Republika Poljakov, Masurov in Kašubov«.

Sicer pa je ime postranska stvar in končne odločitve tudi ne bodo imeli v rokah moške, ki še pred petimi leti niso vedeli, kaj da so.

Vprašanje Gornje Šlezije.

V Gornji Šleziji leži vojaška sila Nemčije. Trgovska komora v Opolu je l. 1916. dokazovala Bethmannu Hollwegu, takratnemu kanclarju nemške države, da so gornješlezke tvornice velevažne za obrambo države, in vojna je dokazala, da zapadna nemška industrija ne more dati vojski zadosti potrebne materijala, ter je zato v državnem interesu, da se podpira gornješlezka industrija. Dokazano je, da se je 60% celokupne proizvodnje jekla v Gornji Šleziji, to je 900.000 ton, porabljalo za izdelovanje nemških topovskih predmetov, 600.000 ton pa se je porabilo za proizvodnjo drugega nemškega vojnega materijala. Stalno in veliko premeščanje vojske na nemških frontah za časa vojne, bi ne bilo možno, da ni gornješlezki premog nadomestil potrebne količine, ki je nastopilo po izostanku angleškega premoga. Prebivalstvo Gornje Šlezije je doslej poljsko in ni nikdar prestalo v boju za svojo narodnost. Nemci so le nezadovoljno premenili imena poljskih vasi in mest in smatrajo deželo za nemško zemljo. Borba poljskega prebivalstva Šlezke proti nemškemu tlačanju pa se javlja v vseh dobah zgodovine. Še leta 1848. je šlezko prebivalstvo za skupščino v Berlinu izvolilo dva zastopnika Poljske, ki sta tam zahtevala pravice poljskega jezika v šoli, uradih in cerkvi.

Čimbolj se je širila prosveta v Šleziji, tem jache je izbijala poljska zavest prebivalstva, dasi je šola bila popolnoma nemška, duhovščina — katoliška in lutrovska — pa poslušno orodje germanizacije. Z razvojem gospodarskega gibanja,

zlasti industrije, se je razširil duh neodvisnosti. Zlasti delavstvo se je vedno izkazalo kot narodno-poljsko, dasi je pripadalo socijalistični stranki Šlezije. Poljske delavske organizacije so narasle na 180.000 članov in pri zadnjem ljudskem štetju l. 1920. se je vpisalo v Šleziji 1.169.000 Poljakov poleg 894.000 Nemcev. Poljska ne more prepustiti Nemčiji nad en milijon zavednega in marljivega elementa, ki tekom 600 let ni pozabil svoje ške domovine. In v tem je jedro šlezkega vprašanja. Poleg tega je pa še ekonomsko vprašanje.

Gornja Šlezija je samo del v Evropi največjega t. zv. šlezko-poljskega premogovnega ozemlja. Z ostalo Poljsko je vezana ne le gospodarsko, tudi ekonomski. Pred vojno je Poljska 40% vse potrebe premoga krila iz Gornje Šlezije, gornješlezke fužine pa so postajale vedno bolj odvisne od uvoza železne rude iz prejšnjega kongresne Poljske. Še leta 1916. za časa nemške okupacije na Poljskem, so dobivale gornješlezke fužine 16% železne rude iz kongresne Poljske in samo 9% iz Nemčije. Tudi je šel izvoz vedno bolj v smeri Poljske in Rusije, nego za padne Nemčije.

Poleg tega pa je bila zopet Poljska glavni vir za prebrano šlezkih rudarskih in tvorniških delavcev ter za nabavo drv za rudnike. Poljska je bila obenem glavno tržišče za proizvode šlezke industrije. Iz tega je jasno, da sta Gornja Šlezija in Poljska ekonomski navezani druga na drugo: šlezka industrija ne more procvetati brez poljskega trga za svoje proizvode in brez poljskih rud, poljskega žita in drv,

Alfonz Daudet:

Tartarin na planinah

Roman.

Prevedel dr. Ivo Šorli.

Pa so ljudje, ki bi se hoteli norčevati iz Taraskona! Tu jo imate taraskonado, tu, pa še takšno, da bi se je niti tam doli nikoli ne bili izmislili!

Zopet dobre volje je Tartarin s par krepi, ki koraki na glavni cesti v Fluellen, ob kateri stoji hotel Telsplatte s širokim pročeljem in zelenimi zaklopnicami. Čakajoč zvonca za obed stopajo gostje sem in tja pred neko votlino s slapom. Na razmehčani poti je videti nekaj kočij in nosilnic. V bagrenem, zahajajočem solncu se blišče deževne luže.

Tartarin vpraša po možu, ki ga išče, in izve, da je že pri obedu. »Peljite me tja, šule ukaže tako dostojanstveno, da ga ena izmed služkinj navzlic spoštljivim pomislekom, kako naj bi pri mizi motila tako odlično osebnost, odvede čez ves hotel. Seveda zbudi njegov prehod tudi tukaj precej začudenja. Za posebno mizo v majhni sobici na dvorišče pokaže dekle naposled dragocenega upravnika.

— Gospod! pravi Tartarin, ko vstopi kar s svojim cepinom čez rame. Oprostite, da vas...

Toda že se presenečen ustavi. No, tudi upravnik, dolg in suh človek, ki sedi s prtičem

pod brado sredi duhtečega oblaka iz krožnika vroče juhe, izpusti svojo žlico.

— Orpo! Gospod Tartarin!...

— Ostrigeta — Bompard!...

Da, bil je res Bompard, nekdanji upravitelj taraskonskega Društva, dober fant, ampak človek naravnost bajne domišljije, človek, ki ni bil zmožen, da bi izrekel le eno resnično besedo. Saj je dovolj, če si je celo v Taraskonu pridobil ime »Farbarja!« »Farbar« v Taraskonu — le pomislite, kaj se to pravi! In to je tisti vodnik vseh vodnikov, mož, ki je bil že na vseh Alpah, na Himalaji, na gorah meseca samega!

— »O! potem seveda vse razumem!« vzklizne Tartarin nekoliko razočaran, a vendar vesel, da najde tu domač obraz in to ljubo, sladko govorico z rodnega korza!

— Čo gospod Tartarin — vi obedujete z mano, kaj ne?

Tartarin je z veseljem sprejel, ves blažen, da bo sedel za majhno, intimno mizo, samo v dveh in brez vsake preporne kompotne sklode, da bo lahko trkal in napival ter govoril in jedel hkratu — in sicer jedel same izvrstne, zdrave in sveže pripravljene jedi: zakaj za gospode upravnike skrbijo hotelirji prav posebno in jim pri posebnih mizah strežejo z najboljšimi vini in izbranimi jedmi.

In vrhu vsega še toliko teh »ma«, čoz, šulin pejevl!

— Potem ste bili peji vi tisti, ki sem ga slišal nocoj gorj na vrhu stolpa?

— Ma da! Razlagal sem gospodičnam... Kaj ne da je lep tak solnčni vzhod na planinah?

— Krasen! je odgovoril Tartarin, čeprav spočetkoma brez globljega prepričanja in le, da ne ugovarja. Toda že v petih minutah je bil tudi on ves v plamenu, in čudno je bilo slišati, kako navdušeno sta slavila moža iz Taraskona ter rigijske čare. Človek bi bil rekel, da govori zdaj Jeanne, zdaj Baedaker.

Tekom obeda je postal njun razgovor še pristranejši. Vedno več sta si zaupala, vedno bolj se ogrevala in vedno bolj razburjala, da so jima bile njune blesteče in žive provenzalske oči včasih že polne poštenih solz, čeprav sta v to lahkotno ginenost pridno mešala tudi malo norčevanja in šale. To je bilo pa tudi vse, v čemer sta si bila prijatelja malo podobna. Zakaj eden je bil prav tako suh, tenak, ožgan od solca in razoran od tistih za stare glumce tako značilnih gub, kakor drugi majhen, širokopleč, gladke kože in unešene krvi.

Mnogo je bil prestal ubogi Bompard, odkar je bil zapustil svojo službo v Taraskonu! Ta nenasitna njegova fantazija, ki mu ni dala miru, da bi se bil kje ustanovil, ga je preganjala iz kraja v kraj, ga metala iz položaja v položaj. In drugo za drugo je pripovedoval te svoje dogodke ter našteval vse lepe prilike, ki bi bil kmalu že obogatil, pa se mu je vse zdobilo kar v roki. Kakor na primer njegova zadnja iznajdba, kako bi se lahko pri-

hranili izdatki za obutev, v vojnem proračunu...

— »Veste kako?... O, moj Bog, čisto enostavno: s tem, da bi dali podkovati vojakom samim noge.«

— Kaj?! je prestrašen vzkliznil Tartarin. Bompard pa, ki ga vsaj med nevarne norce ni bilo šteti, je mirno povzel:

— Velika misel, ne? Te strejle iz minirstva pa mi niti odgovorile niso... O, dragi gospod Tartarin, preživel sem dovolj grenkih ur in otepal črn kruh, pa še tega zmerom ni bilo. Šele ko sem vstopil v službo pri Družbi...

— Kaki družbi?...

— Pst!... Vam že potem povem, je šepnil Bompard, pa glasno pristavil: — Kako pa je z vami v Taraskonu kaj? Kaj je novega tam doli? Saj mi še tega niste povedali, kašna strejla vas je prinesla v naše gore...

Zdaj je prišla vrsta na Tartarina, da se izpove in potoži. Brez jese, toda z otožnostjo vseh, katerih pot gre že navzdol, s to grenko kostjo, ki se loteva starajočih se velikih umetnikov in zelo lepih žensk, vseh, ki jini je bilo dano, da so podjarmjali narode in srca, je pripovedoval o odpadnosti svojih vojakov, o zaroti, ki si je postavila za smoter, da ga oropa predsedništva in o svojem sklepu, da izvrši čin heroizma, da ponese in zasadi taraskonsko zastavo višje nego je bila doslej kdaj zasajena, skratka, da pokaže taraskonskim hribolazcem, da je še vedno vreden... še vedno vreden...

poljska industrija pa se ne more razvijati brez šlezkega premoča in šlezkega surovega železa. Nemci so spoznali odločilni pomen Poljske za procvit Gornje Šlezije. Zato so začeli vojno neprestano zahtevali od državnega kancelarja naj se radi zavarovanja gospodarskega

razvoja Šlezije — vsa kongresna Poljska priklonila Prusiji. Ta možnost ne obstoja več. Za razvoj Gornje Šlezije pa je brez dvoma naravnost, da se prikloni Poljski vsaj njeno premočeno in industrijsko ozemlje, v katerem so pri plebiscitu dobili Poljaki večino v 77% občin.

Politične vesti.

— Izid občinskih volitev v mariborskem sodnem okraju. Iz Maribora poročajo: Volitve v 44 občinah so končane. Izločeni ste bili iz volitev samo dve občini in sicer ena, ki ni hotela predložiti volilnih imenikov in druga, ki je predlagala ženske občinske odbornike. K včerajšnjim izidom volitev prideta izida še iz 2 občin in sicer: Dogaše, JSDS 5, gospodarska stranka 5 odbornikov. Rdeči breg JSDS 11, gospodarska stranka 5 odbornikov. Izid volitev v občini Lehen nad Sv. Lovrencom do sedaj sicer še ni znan, vendar se domneva, da bo izid približno sledeči: JSDS 6, gospodarska stranka 4 odbornike. — Skupni rezultati v mariborskem sodnem okraju so sledeči: JSDS 6 odbornikov v eni občini, SKS v 7 občinah 30 čistih in v treh občinah 30 z SLS vezanih mandatov. Klerikalci imajo pod firmo SLS v 19 občinah 119 odbornikov pod firmo SKZ v 11 občinah 66 odbornikov, pod drugim imenom v eni občini 4 odbornike, skupno 189 mandatov. Socijalni demokrati imajo v 30 občinah 223 odbornikov, v dveh posameznih pa po 7, oziroma 11 odbornikov, skupno 241 mandatov. NSS nima v nobeni občini niti enega mandata. Gospodarska stranka ima v 8 občinah 36 odbornikov, združene stranke v 4 občinah 28 mandatov. Nemci v eni občini 5, narodna stranka v dveh občinah 12, lista brez stranke v eni občini 7 mandatov. Popolne slike razmerja med strankami si iz sedanjih izidov volitev še ni mogoče napraviti, pač pa se bo pravo razmerje pokazalo pri županijskih volitvah. Kakor se zadržuje, se bodo prihodnje volitve vršile na drug način. — Županske volitve bodo v onih občinah, ki so volile 3. t. m. še tekom tega tedna, v občinah pa, kjer se je volilo 8. t. m. po binkoštnih praznikih.

— O imenu naše države piše v »Pravici« bivši srbski konzul v Odesi Marko Simović, da se sedaj nahajamo v analognem položaju, kakor so bili l. 1915 tudi naši dobrovoljci v Odesi. Tamkaj so se njihove legije najprej imenovalle srbske legije, na zahtevo Hrvatov in Slovencev pa so izpremenile svoje ime z ozirom na sklepe, sprejete na Krfu. Ime »Jugoslavija« more zadovoljiti samo najbolj izobraženi del Srbov, Hrvatov in Slovencev, ime »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev« pa zadovoljuje širši krog, ker ne zametuje plemenskih narodnih imen. Ker se pa s tem ne zadovoljujejo najizobraženejši krogi, predlaga Simović ime »Troedina kraljevina Srbija, Hrvatska in Slovenija«. V tem nazivu bi vsak Srb, Hrvat in Slovenec našel svoje plemensko ime, beseda »kraljevina« pa bi takoj postala vsakemu lastna in mila.

— Naša pogajanja z Italijo. Iz Rima poročajo: Pogajanja med Italijo in Jugoslavijo glede dalmatinskih vprašanj so se zopet pričela.

— Demisijska ministra Draškovića. Dopsnik »Riječ« javlja iz Beograda: Notranji minister Drašković je ponovno izjavil, da se mora iz zdravstvenih razlogov za nekaj časa odtegniti aktivni politiki. Radi tega bo v kratkem vprašanje o izpolnitvi portfelja za notranje zadeve stopilo na dnevni red.

— Minister Pribežević o Radiću. Beograd, 9. maja. Povodom zadnje seje zagrebskega mestnega odbora je prišlo vsled nastopa Radića in njegovih pristavev do zelo burnih prizorov. Minister Svetozar Pribežević se je o tem skandaloznem nastopu Radića izrazil sledeče: Dogodki na seji mestnega zastopa v Zagrebu pomenijo škandal, ki je redek v naši kulturi. Izzvali so ta škandal elementi, ki imajo izraz »balkanizem« za označbo razmer v Beogradu vedno v ustih. Kar se tiče naredb o poduku v šolah, bom gledal vedno na to, da se bodo te naredbe strogo izvrševale. Ta naredba se bo razširila na cel teritorij naše države, ne samo na Hrvatsko in Slavonijo in se bo ukinilo poučevanje samo hrvatske zgodovine na Hrvatskem tako, da se bo morala poučevati poleg zgodovine ostalih plemen tudi zgodovina našega ujedinjenja. Naredba se bo izvrševala v pravcu popolnega narodnega jedinstva in so za to določene gotove mere.

— Konferenca Pašića z Davidovičem. Beograd, 9. maja. Danes dopoldne je poklical ministrijski predsednik Pašić šefa demokratske stranke Davidovića na konferenco o politični situaciji. Konferenca je trajala nad eno uro. Razpravljala sta o rekonstrukciji vlade, ustavi in o ostalih aktualnih političnih vprašanjih. Radikalni klub je sklical za jutri sejo, na kateri se bo razpravljalo o vprašanjih, ki sta jih danes pretresala Pašić in Davidović.

— 24 govornikov do glasovanja! Beograd, 9. maja. V načelni debati o ustavi bo, kakor se zadržuje v poslanskih krogih, govorilo v času 2 in pol dni še 24 govornikov!

— Iz ministrstva za šume in rudo. Beograd, 9. maja. V ministrstvu za šume in rudo se dela s polno paro na zakonu o ureditvi enotne organizacije na tem polju. Država se bo v ta namen razdelila v 12 oblastvenih direkcij. Istočasno s tem projektom se dela tudi na tem, da se izenačijo plače vseh

uslužbencev šumarskih in rudarskih direkcij v naši državi.

— Ustava in sporazum. V »Slobodni Tribuni« kliče Jovan Banjanin: Donesite ustavo sporazumno! Sporazum je potreben in mogoč. Očlankar apelira na vse stranke v konstituenti, naj se zbližajo ter pravi: Ako Radićevci niti potem ne pridejo v konstituentu, ostane odgovornost za tako kvarno delo le na njih! — Zagrebska »Riječ« odgovarja: Demokratska stranka ni nikoli odbijala sporazuma z drugimi strankami glede ustave ter ga ne zavrača niti danes. Jasno pa je, da se morejo razgovori o sporazumu kretati le v gotovih mejah in da se ne smejo zavdati ob načelo edinstvene države z eno vlado in enim parlamentom. Zato je npr. načrt Narodnega kluba čisto neprimeren da bi bil predmet razgovora o sporazumu. Ako se more ustava dnesti sporazumno z drugimi strankami, ki stoje danes izven vladnega bloka, tem bolje.

— Zoper protidržavne agitacije. Dopsnik »Večera« javlja iz Beograda, da je vlada sklenila ostro nastopiti proti vsem protidržavnim agitatorjem na Hrvatskem. V tem smislu je poslala vlada banu dr. Tomljenoviću posebne instrukcije. Vsi mestni zastopniki, ki so na seji mestnega zastopstva v Zagrebu govorili proti državi, se izročijo sodišču. Te dni bo imunitetni odsek reševal vprašanje Radićevih poslancev.

— Hujskajoče klevete hrvatskih zajedničarjev. Bivši zagrebski župan Srkulj je na zadnji seji zagrebskega občinskega sveta napadel prosvetnega ministra Pribeževića, čes da je s svojo naredbo »namenoma zatajil in žalil hrvatsko preteklost in njene najsvetlejšie momente«. Srkulj je trdil, da se v bodoče v zgodovinskem pouku ne bo smelo govoriti o hrvatski preteklosti, nego da se bo moralo predavati le o srbski slavi. Kajpada se je Srkulj grdo zaletel. Prosvetni minister daje v svojih navodilih poseben naglas stavku, naj se poučuje »vse glavnejše momente iz narodne prošlosti, preko kojih se je došlo do današnjega stanja«. V tem okvirju je prepričana učiteljem in profesorjem popolna svoboda v mejah historične istine. Tako se dosedanja zgodovinska snov ne le ne skrči, nego se celo močno razširi. Kajti danes je naša narodna prošlost tudi v srbski zgodovini. Nič več se pač ne bodo dijaki mučili z nemškimi kralji in kraljicami v dosedanjih malenkostnih posameznostih, pač pa se bo obširneje predavalo o hrvatski in srbski zgodovini. Zato je frivolno hujskati Hrvate z nečim, kar je vredno le priznanja in kar je samo ob sebi razumljivo.

— Radićeve žrtve. V Zagrebu se je 9. t. m. pred sodiščem pričela glavna razprava proti kmetiskim vstašem iz občine Sv. Ivan Zelina. Obtožbenec je preko 200. Razprava se razdeli zato na turnuse in bo trajala dalje časa.

— Italijanska socialistična stranka se je bala volitev v parlament in sicer povsem opravičeno, kajti krivava nasilja fašistov ne prenehajo niti en dan. V Rimu se je vršilo te dni zborovanje pokrajinskih socialističnih zvez. Zastopanih je bilo 44 pokrajin s približno 53.000 glasovi. Okoli 6000 glasov je bilo za neudeležbo, vsi drugi za udeležbo. Izdala je stranka na to dnevni red, ki nalaga pristajem udeležbo pri volitvah. Proletarske množice so po nekaterih pokrajinah silno zmedene in ker divja po njih fašistovski teror vedno silnejše, je mogoče, da se socialistični volilci ne bodo povsodi pokorili disciplini. Najbrže fašisti dosežejo to, da se na dan volitev pokaže socialistična stranka silno oslabilena.

— Bolgarija in neučestvovanje. Iz Beograda poročajo, da bo Bolgarija 14. t. m. začela s predajo živine, ki jo dolguje po neučestvovanju mirovni pogodbi naši državi. Živina se bo predajala v Zajezarju, Pirotu in Djuveševu. Nadalje je bolgarska vlada prosila, naj se ji označita kraj in čas, da izroči naši državi 15.000 pušk in 15 milijonov nabojev.

— Zavezniško in nemško časopisje o francoskih zahtevah. V »Echo de Paris« piše Bertinot, da je finančno vprašanje postranski, glavno pa je okupacija ruhrske kotline, za katero je sedaj prihrul pravi čoln. »Daily Herald« misli, da je vsa londonska razprava o modalitetah politična lopovščina zaveznikov, ker Nemčija ali noče sprejeti te modalitete, ali pa jih ne more izpolniti. Francija bo torej lahko prišla v položaj, da bo delala po svoji volji. »Westminster Gazette« misli, da bodo bremena, ki se hočejo naprtiti Nemčiji, presejala moč nemškega naroda. Liberalni listi se splošno v tej zadevi razlikujejo od pisanja agresivnih konservativnih. — »Vorwärts« piše: Ako reče Nemčija »Ne«, bi to pomenjalo triumf militaristične Francije. V Nemčiji pa bi ne bilo po tem »Ne« nič bolje, kakor pa, ako bi se reklo »Da«. — Nemški tisk smatra večino francoskih zahtev za nesprejemljive. Teodor Wolf naglašja v »Berliner Tageblatt«, da bi Nemčija, ako sprejme brezpogojno francoske zahteve, mnogo izgubila, medtem ko bi sploh ničesar ne dobila. Francoski imperijalizem upa, da bo Brian-

dova akcija mogla podjarmiti in razorožiti Nemčijo.

— Zinovjev demisioniral. Kakor poročajo listi iz Moskve, je podal ljudski poverjenik Zinovjev ostavko, ker se ne strinja z novo revolucionarno politiko Ljenina.

Predsednik konstituant v Skoplju.

Za časa bivanja predsednika ustavotvorne skupščine v Skoplju je priredila občina v dvorani »Zrinskega« svečan banket, na katerem je bilo razen dr. Ribara, njegove soproje in poslanca Agatonovića navzočih okoli 120 uglednih meščanov in zastopnikov oblasti, med njimi metropolit Varnava, general Smiljanić in načelnik sreza Ljubić Dr. Ribarja je pozdravil v imenu mesta načelnik Bukvić z dobrodošlico bratu Hrvatu, borilcu za ujedinenje našega troimanskega naroda, pri čemer je tolažil čustva meščanov Skoplja in večine prebivalstva južne Srbije ter želel uspešnega dela, bratstva in edinstva med Srbi in Hrvati. Dra. Ribar je odgovoril v daljšem govoru, poudarjajoč razloge, radi katerih je došel v Skoplje, ter se spominjal slavne preteklosti in zgodovine Skoplja in južne Srbije. Zatrjeval je v imenu velikega dela Hrvatov in Slovencev, da so vedno nosili v srcu Skoplje in vso njegovo zgodovino. Hrvati in Slovenci so s skrbjo spremljali življensko borbo Srbije v balkanski vojni, kakor tudi l. 1914, ko je Srbija sprejela vojno ta je parlament v Nišu proglasil vojno in ujedinenje. Oni so verovali v zmago, ker je Srbija vedela, zakaj se bori. Klanja se vsem padlim borcem, posebno onim iz Skoplja in južne Srbije. Kot predsednik konstituant se zaveda odgovornosti napram preteklosti in bodočnosti. Pravi, da bo ves tuj svet videl, da smo močni in konsolidirani. Delo za ustavo poteka pravilno in normalno ter bo kronano z uspehom. Delo pa se ne more vršiti hitreje radi razmer v Hrvatski in Sloveniji. Ni bilo mogoče vsega razmotriti, toda vsem se bo dala prilika, da označijo svoje stališče. Dalo se bo dovolj časa, ker moramo čakati še dva meseca. Sprejete ustave je važnejše od strankarskih interesov. Imamo zagotovljeno večino za ustavo. Mi bi kljub vsemu mogli sprejeti ustavo v treh dneh. Prepričani smo, da bodo stranke večine postavile vse na stran in imele samo interes države v vidiku. To so stranke, ki so se načelno sporazumele, da bo država edinstvena, nedeljena z enim parlamentom, eno odovorno vlado, in da se ustvari monarhija s slavno dinastijo Karagorgjevičev. (Živio-klci.) Precisnija večina konstituant se strinja v tem, da ni treba imeti strahu pri sklepanju ustave in da se ni treba bati Stjepana Radića. Mi vemo, da so Radić in njegovi pristaši dobili svoje mandate radi demagoškega zapeljivanja naroda. Mi moramo računati s to stranko, toda nečemo se požuriti, niti jih vreči iz skupščine. Rekel sem, da jih hočem potom poslovnika dovesti v skupščino, akoravno vem, da bi bilo potem njeno delo bolj oteženo, toda takoj bi bilo tudi konec njihove demagogije. Radićevci so premamili seljake z republiko, ker so jim pravili, da ne bo nobenih davkov, vojske itd. Ako bi prišli v parlament, bi seljaki videli, da ta demagogija nič ne velja. Radić se danes okorišča z orožjem, ki smo ga mi nekdaj uporabili proti Avstriji. Največja nesreča bi bila, ako Radić ne pride v skupščino. Ako se bo ustava sprejela brez njega, bo govoril, da hrvatski narod ni bil v konstituenti in da zanj ustava ne velja. Če bi pa prišel, bi bila ustava vseeno sprejeta. Po sprejetju ustave se bodo ustvarile nove stranke z ozirom na gospodarske interese. Parlamentarni položaj je jasen. Ustava se bo sprejela, naj bi bile okoliščine ugodne ali neugodne. Ako Radić ne pride, se bomo borili nadalje z njim. Hrvatski seljak je bil vedno odgojevan proti državnim zakonom in vojski. Radić se danes s tem okorišča ter meče vse napake na račun današnje države. Radić Radić se ni mogla toliko razviti zavednost hrvatskih seljakov kakor se razvija pri srbskih seljakihi, katerim so državni interesi nad njihovimi. Naša naloga je razviti to zvest in zato je treba skleniti ustavo, takoj nato pa potrebne zakone, zakaj se vedno vladajo gotovi avstrijski zakoni, tako n. pr. v gozdarskih in agrarnih ozirih. Seljak pa ne zna delati razlike. Predsednik dr. Ribar je končal svoj govor z obljubo vedne svoje podpore Skoplju in južni Srbiji, ker je ravnotako Hrvat kakor Srb. Skušal bo priti kmalu zopet v Skoplje. Nato je govoril metropolit Varnava, ki je naglašal pomen prihoda predsednika konstituant v Skoplje, kjer je bil izdan prvi zakonik. Občinski odbor je imenoval dr. Ribarja za častnega meščana Skoplja. Dr. Ribar je posetil metropolita in častniški dom, kjer ga je pozdravil polkovnik Čeda Marković. Dr. Ribar je imel ob tej priliki govor, v katerem je poudarjal, da je vojska steber države. Zapraskal bo kot rezervni častnik, da se ga prenesti v 1. polk v Skoplje.

— Akademijski dom v Zagrebu. Dne 8. t. m. se je na univerzi v Zagrebu vršilo zborovanje akademikov, na katerem se je razpravljalo o akademskem domu. Iz referatov rektorja dr. Radonića in prorektorja tehniške inženjerja Schoena je razvidno, da je akcija doslej že vrlo dobro uspevala in da je samo od akademikov odvisno, da se začne delo. Na zborovanju so dijaki ustanovili posebno tozadevno organizacijo in izvolili posebne člane, ki se bodo pečali z delom za akademski dom.

— Enoten zakon za srednje šole. Beograd, 9. marca. V glavnem prosvetnem svetu ministrstva prosvete se je pričela načelna debata o projektu zakona za srednje šole, ki bo veljal za vse naše države.

— Stalno gledališče v Splitu. Beograd, 9. maja. Umetniški oddelek ministrstva prosvete je odločil, da se ustanovi s 1. julijem t. l. stalno narodno gledališče v Splitu.

— Delavske zbornice. V ministstvu za socialno politiko je izdelan načrt o delav. zbornicah, ki bo predložen ministrskemu svetu na odobrenje. Istotako bo ministrskemu svetu predložen tudi zakonski predlog o delavskih borzah, nakar bodo pokrajinske vlade izrekle o njem svoje mnenje.

— Tugomir Alaupović, znani hrvatski pesnik in kulturni delavec, je danes poverjenik za prosveto na Hrvatskem. Ker je proglasil navodila ministra prosvete za hrvatske ljudske in srednje šole, so ga hrvatski zajedničarji in Frankovci napadali z izrazi »izrod«, nitkov, kuferac. Zadnjo psovko so mu dali zato, ker je skoraj četrt stoletja neumorno deloval za kulturno in narodno prosveto v Bosni in Hercegovini. Zaradi svojega patriotskega delovanja so ga avstro-ogrski oblasti med vojno vrgle v ječo. Seveda taki napadi Alaupoviću ne škodujejo, toda sramota je, da se trpi med Hrvati tako psovanje hrvatskega kulturnega delavca Alaupovića in sramotno je, da je v zagrebskem občinskem svetu toliko mestnih zastopnikov, ki so takim psovkam pritrjevali. Značilo je, da je bil med psovalci tudi zagrebski župnik Rittig.

Telefonska in brzojavna poročila.

Ustavotvorna skupščina.

— d Beograd, 9. maja. Današnje sejo ustavotvorne skupščine je otvoril predsednik dr. Ivan Ribar ob 9.30. Čeprav je bilo prisotnih samo okrog 60 poslancev, se je seja vendarle vršila. Notranji minister je zahteval, naj se uniči mandat Ra-

Neodrešena domovina.

— Slovenska kandidatna lista v Trstu na prvem mestu. Generalni civilni komisariat je priobčil uradni razglas kandidatur. Liste so priobčene, kakor so bile predložene. Na prvem mestu je slovenska lista, kar priča, da so Slovenci prvi rešili vprašanje kandidatur. Razglas se nabiye na sodnji in drugih javnih mestih. To se je že zgodilo. Italijanskim prenapetostem seveda to ni všeč.

— Na naslov prizadetega primorskega učiteljstva, nahajajočega se v Jugoslaviji, piše »Edinost«, v odgovor »Učit. Tov.« zajedno, da je glavno težišče uspeha naših nasprotnikov v tem, da se dajo naši ljudje takoj oplačiti in ne vstrajajo za vsako ceno. Ne rečemo, da bez tupatam ni bil na mestu, toda v premoških slučajih ne. Kljub preganjanju in terorju se ne moremo odreči jugoslovenskemu šolstvu in Istri, še z večjo silo ga moramo zahtevati. Najtežje bo naše stališče tedaj, ko vam bodo rekli, da ni učiteljev? Kaj jim odgovorimo? Da so zbežali v Jugoslavijo, da se niso hoteli vrniti? Zato apeliramo še enkrat na narodno čast in zavest našega učiteljstva, da naj se vrne nazaj na svoja mesta!

Jugoslovenske žene za aktivno sodelovanje v javnosti.

— Beograd, 8. maja. Danes se je vršila tu protestna skupščina jugoslovenskih žena proti zapostavljanju žene v javnem življenju. Za predsednico zborovanja je bila izvoljena ga. Hristić. Govorile so med drugimi gč. Mileva Petrović, Adela Milčinić in ga. Štebija. Po izvajanjih raznih govornic je bila

soglasno sprejeta resolucija, v kateri se zahteva, da se pritegne k delu za naše ujedinjenje vse sile v narodu, v prvi vrsti seveda naše žensstvo. Zborovanje jugoslovenskih žena zahteva aktivno in pasivno volilno pravico za žene v Jugoslaviji.

Volilno gibanje v Primorju.

— Trst, 8. maja. Tudi v Rojan so šli kandidati fašistov. Ponavljali so stare svoje obljube in grožnje pa rotili volilce, da morajo voliti vsi, brez izjeme, samo kandidata italijanskega bloka. Banelli je izjavil, da onih, ki bi se sanjali o izpremembah, tržaško ljudstvo ne bo več trpelo. To jim treba povedati odkritosrčno. Ako je podan meščanom svoboda, se ta ne sme zlorabljati v škodo Trsta. Naj imajo to vedno pred očmi. Drugače pa naj umerijo svoje korake proti meji in prepuste Italiji zemlje, ki pripadajo njej! Shodi s takimi govoru so določeni še za Staro mesto, Opčine, Skedenj in znova za Sv. Jakob. Glavne shode bodo imeli fašisti še v središču mesta. Italijanski listi se poslužujejo največjih nestrannosti v volilnem boju. Tako trdi »Piccolo«, da jugoslovenskih poslancev ne bo v Rimu nihče poslušal in da bo vsako njihovo prizadevanje brezuspešno. V Rimu da bodo poslušali samo glas italijanskih poslancev iz Julijske Benečije, beseda Jugoslovenov pa bo tam glas vpijočega v puščavi. »Piccolo« in drugi listi pri tem nič ne mislijo, kako da kompromitirajo s takimi izjavami pred svetom italijanski parlamentarizem! Nadalje pridušajo Italijani volilce v mestu, da bi bila strašna sramota za Trst, ako bi bil izvoljen kak jugoslovenski poslanec v mestu! Kaj bi pisalo jugoslovensko časopisje in kaj bi storili Jugosloveni, ako proderejo tudi v Istri in na Goriškem? To so velike skrbi, ki belijo lase italijanskim na-

cijonalistom. Benatti je rekel na shodu v Kopru, da zaradi par jugoslovenskih poslancev se Montecitorio sicer ne bo podrl, ampak Italijani morajo misliti na moralni efekt, ki bi ga napravila jugoslovenska zmaga. Socialisti in komunisti si zelo prizadevajo, da bi združili na svojo listo kar mogoče obilo glasov. Neprestano so na delu med jugoslovenskimi delavci, ki naj bi volili italijanske socialiste. Mednarodna socialistična in komunistična stranka je poskrbela, da so v vseh listah na prvem mestu Italijani in šele na podrejenem mestu Jugosloveni. Torej ne more biti izvoljen noben jugoslovenski kandidat na socialistični in komunistični listi. Ti mednarodni pravničniki so se podvrgli italijanski narodni disciplini in so v Trstu postavili na listo samo italijanske kandidate. Jugoslovenski delavci naj jih pa voli in pomaga tako sam sebe raznarodovati. Vsak glas, ki ga odda naš delavec za ti stranki, je izgubljen zanj in za jugoslovenski narod, pridobljen pa za Italijane. Iz Istre prihajajo neprestano vesti o nevarnih grožnjah in kršitvi volilne svobode s strani fašistov. V Labinju in okolici so grozili kmetom, da jih pobijejo in da jim začgo hiše, ako bodo volili jugoslovenske kandidate. V Šumbregu so napadli učitelja in mu prepovedali, mešati se v volilno borbo, sicer zažgo šolo in ga ubijejo. Na Goriškem je bilo danes obilo volilnih shodov in sestankov.

Diojanje fašistov po Primorju.

— Trst, 9. maja. V Pazinu so fašisti napadli in pretepli sodnika Stanka Rodića in njegovega brata. Napadli so ju z debelimi palicami. Prišli so slučajno orožniki, drugače bi Rodića najbrže ne bila več živa. Iz Poreča je pridivila v vas Jakci tolpa fašistov. Od tam so šli peš v Zrenj, kjer so naskočili župnišču. Preiskali so vse prostore. Divjaki so razbijali in pometali pohištvo skozi okno. Vrgli so na cesto tudi župniškovo knjižnico in jo sežgali s pohištvo vred. Župnik se je bil onesvestil vsled divjanja in pretenja. V Malem Lošnju so fašisti udrili v posojilnico in raztrgali tam knjige in poškodovali premičnine. Na Rižani pri Kopru so udrili fašisti v župnišče ter tam vse premetali in uničili vse matice in knjige. Župniku so zapovedali, da ne sme v cerkvi več moliti v slovenskem jeziku. V Pazinu so postavili fašisti pred

svojo »sodnijo« finančnega nadzornika Štrublja ter mu ukazali, da mora tekom osmih dni zapustiti Pazin. V Kopru so udrili fašisti v stanovanje Josipa Ahtika, tam vse prevrgli in rekli, da zažgo hišo, ako najdejo kako slovensko zastavo. V Porečju pri Kopru so prišli v stanovanje Nazarija Pečerića in odnesli glasovnice z lipovo vejico.

— Postojna, 9. maja. Pred gosstilno »Tihoo dolino« je pridrela gruča fašistov in obkolila hišo. Med njimi je bil tudi topniški poročnik Rochis. Imeli so s seboj samokrese, polena in kolo. Gostom so nastavili samokrese na prsi. Od g. Severja so zahtevali, da jim pokaže vse prostore, da se prepričajo, če se ne vrši kje kak volilni setanek. G. Sever je povedal poročniku, da ne potrebujejo sestankov, ker so že tako zavedni in bodo glasovali za jugoslovensko narodno stranko.

Kandidat Herak na svobodi.

— Trst, 9. maja. Kandidat jugoslovenske narodne stranke Tomo

Herak je bil aretiran, kakor je znano, na svojem domu v Sv. Lovrežu

Pazenatskem. Ljudstvo po Istri je bilo zbog tega silno razburjeno. Na energično intervencijo političnega

Zopet omejitve železniškega prometa.

—d Dunaj, 9. maja. Kakor naznanja zvezno železniško ravnateljstvo na Dunaju, se vsled vstavitve dobave premoga iz Gornje Šlezije omeji brzovozni in osebni promet v delokrogu zveznega železniškega ravnateljstva Dunaj-zahod. Omejitve se uveljavljajo v sredo dne 11. t. m. Odtlej bo vozil brzovlak Dunaj-Inomost in nazaj samo trikrat na teden, brzovlak Dunaj-Buchs-Bregenz in nazaj samo dvakrat in vlak Dunaj-Gmünd-Praga

Veleposlaniška konferenca v Parizu.

—d Pariz, 8. maja. Poslaniška konferenca se je ponovno pečala s proučevanjem ukrepov, ki so potrebni za vzpostavitev miru in reda in sklenila naročiti medzvezniški komisiji, naj prebistalstvo na kako je pravzaprav z vprašanjem razmejitve. Ukrepi, ki so potrebni

Uprašanje Zgornje Šlezije.

—d Pariz, 9. maja. Poljska vlada je storila vse mogoče korake, da pomiri poljsko ljudstvo v Gornji Šleziji. Predložila je medzvezniški komisiji nove predloge za rešenje šlezjskega vprašanja. V Varšavi trdijo, da je napetost v Gornji Šleziji popustila in da obstaja upanje, da se bo prebistalstvo pomirilo. Vse parlamentarne vesti o sodelovanju poljske vojske z vstasi je poljski vojni minister z največjo odločnostjo dematerial. V nedeljo je bila v Varšavi velika manifestacija za Gornjo Šlezijo.

—d Pariz, 9. maja. Kakor doznava »Matin« iz Berlina, je francoski poslanik v Berlinu pri zunanjem uradu napravil korake in naznanil nemški vladi, da bi se vsako napredovanje državne brambe v Gornji Šleziji s strani Francije smatralo za kršitev versailleske mirovne pogodbe.

—d Rim, 9. maja. Po poročilih iz Gornje Šlezije je bilo pri spopadih s poljskimi uporniki ubitih 19 italijanskih vojakov, a 34 ranjenih. Poljski

Odgovor Francije glede Šlezije.

—d Pariz, 9. maja. Francoska vlada je odgovorila na noto nemške vlade, ki je bila odposlana italijanski, angleški in francoski vladi in ki se tiče Gornje Šlezije. Francoska vlada opozarja v svojem odgovoru na tendenciozni značaj vesti, na katere se sklicuje Nemčija in izjavlja, da so nemire povzročila napačna poročila, češ, da bo

Vladna kriza v Nemčiji.

—d Nauen, 9. maja. Vprašanje sestave kabineta je še neodločeno. Ker se govori, da bo dr. Mayr danes, v ponedeljek ponovno odklonil od državnega predsednika mu

Cinični nemški predlogi.

—d Pariz, 9. maja. Minister za osvobodene kraje Loucheur je izjavil na nekem banketu v Lilleu, da so nemški predlogi za obnovo opusto-

Komunistični izgredi v Parizu.

—d Pariz, 9. maja. Povodom včerajšnjih komunističnih manifestacij proti vojni v St. Gervainu, je prišlo pri vrnitvi komunistov v Pariz do spopadov z republikansko gardo. »Petit Parisien« piše, da je deset stražnikov in gardistov težko

Usoda intelligence pod komunisti.

—d Nauen, 9. maja. Maksim Gorkij je v finskem časopisu objavil proglas vsemu svetu, v katerem prosi pomoči za zastopnike ru-

Napad na štajerskega deželnega glavarja.

—d Gradec, 9. maja. Danes dopoldne se je vršila vladna seja pod predsedstvom namestnika deželnega glavarja dr. Ahrenja, ki je z ozirom na včerajšnje dogodke sklenila nastopno izjavo: Napad na deželnega glavarja profesorja dr. Rintelena in deželnega svetnika Frischniga napljuje vse člane deželne vlade z globokim obžalovanjem in največjim ogorčenjem. Ta napad na svobodno izvoljene člane vlade mora vsak zvesti pristaši republike najostreje obojevati. Deželna vlada izraža upanje, da bo mogla deželnega glavarja kmalu zdravega sprejeti v svojo sredo. — Vsi člani vlade brez razlike stranke so izrazili svoje najgloblje obžalovanje. Kakor se je sedaj ugotovilo,

Rudarska stavka v Angliji.

—d London, 8. maja. V premogovnih krajih in pristaniščih, kjer izkavajo zlasti premog, se pojavlja pomanjkanje. Stavka v premogovnikih je stala strokovne organizacije rudarjev v pokrajini Lancaster nad 30.000 funtov

Z oseh koncev sveta.

—d Rim, 9. maja. Reuterjev urad v Londonu doznava, da bo Nemčija sprejela zavezniške pred-

—družstva »Edinosti« je bil Herak končno puščen na svobodo.

samo trikrat na teden. Od 11. dalje se popolnoma ustavi promet Dvlasti kov Dunaj-Bukarešta.

—d Praga, 9. maja. Z ozirom na to, da se omeji promet brzovlakov Praga-država Srbob, Hrvatov in Slovencev-Trst, je čehoslovaško železniško ministrstvo storilo korake, da se ta zveza obdrži, ker je važna ravno sedaj, ko se bo vršila v Pragi gospodarska razstava, h kateri potujejo udeleženci iz Jugoslavije, Bolgarije itd.

v Gornji Šleziji, še niso natančno določeni. Nadalje je konferenca sklenila nastopiti pri poljski vladi za to, naj pozove prebistalstvo v svoji državi, da deluje za pomirjenje. Seji konference je prisostvoval tudi ameriški poslanik Wallace,

peclanik v Rimu je poslal ministru zunanjih poslov grofu Sforzi pismo, v katerem obžaluje dogodke in izraža globoko žalost svoje vlade in poljskega naroda.

—d Varšava, 9. maja. Krvavi boji v Gornji Šleziji se nadaljujejo. Vstasi so osvojili dele mesta Krolevske Hute. Kandrin, ki je bil že v rokah upornikov, so zavzele italijanske čete. Uporniki smatrajo po poljski vladi odredeno mejno zaporo za kršitev nevtarnosti. Za zastopstvo vstajškega gibanja se je sestavil izvrševalni odbor, ki je skupno z voditeljem pokreta Korfantjem izdal na delavce proglas, v katerem se pozivljajo, naj se 9. maja vrnejo k delu. Porazgovori med Korfantjem in medzvezniško komisijo se nadaljujejo.

—d Berlin, 9. maja. V čisto nemškem mestu Katowice je bil proglašen prekri sod. Vsak civilist, ki ga zasačijo z orožjem, bo po poveli mednarodne komisije ustreljen. Mesto Krolewska Huta se nahaja v rokah upornikov. Le magistrat imajo zaseden francoske čete. V ozemlju med Gliwicami in Pederdormom je bilo večer silno streljanje. Lešnice v okrožju Velike Strelce so morale poljske čete zapustiti.

šlezjsko premogovno ozemlje deljeno Nemčiji. Medzvezniška komisija je napravila energične korake, da se vzpostavi mir in red. Čete zveznikov so storile svojo dolžnost. H koncu ugotavlja francoska vlada, da se je položaj že znatno izboljšal in izjavlja, da medzvezniška komisija ne potrebuje nobene zunanje pomoči.

ponudeno mesto državnega kancelarja, se je zopet pričelo govoriti o kandidaturi Stresemanna, za katerega se je zavzel ves centrum in velik del demokratov,

šenih pokrajin cinični. Francija je doslej dosti jasno pokazala, da hoče miru in če ne bo šlo drugače, bo gotovo uvedla sankcije.

ranjenih. Streljalo se je s samostreli in gardiste so obmetavali s kamenjem. En stražnik je pozneje umrl. Aretiranih je bilo okrog 20 oseb. »Populaire« piše, da je bilo 50 ranjenih.

ske intelligence. Pravi, da je v Rusiji štiri do pet tisoč učenjakov, katerim preti nevarnost, da umro od lakote.

je bil napad na deželnega glavarja že davno pripravljen, in sicer so si napadalcu zbrali ravno St. Lorenzen, ker se nahaja tam le mala orožniška postaja in nobene ljudske brambe. Ko je bil deželni glavar po padcu iz okna iz okna zopet napaden, se je branil z revolverjem in vzkliknil, da vstrelj vsakogar, ki se mu približa. Nato so metali na deželnega glavarja kamene. Na prošnjo nekega krščanskega socialca deželni glavar dr. Rintelen ni rabil orožja, naker je bil bliskoma obkrožen in pobit na tla, tako da je nekaj časa ležal v nezavesti. Orožništvo skrbno poizveduje, da krivce izslediti in izročiti sodišču.

sterlingov. Zaloge strokovnih organizacij so izrpane. V raznih premogovnikih se oglašajo množični delavci k delu. Splošno se želi vzpostaviti dela, kajpada na podlagi začasnega sporazuma.

—d Praga, 9. maja. »Ponedeljni« javlja, da iz iz noučenih virov

doznal, da bo general Foch obiskal Čehoslovaško.

—d Praga, 9. maja. »Pravo Lidu« objavlja poziv osrednjega komiteja na kongres tretje internacionale v Moskvi.

—d Praga, 9. maja. Čehoslovaški presbiter doznava s pristojnega mesta, da so vesti inozemskih časopisov, po katerih so baje čehoslovaške čete v svrhu intervencije prekoračile mejo Gornje Šlezije, popolnoma izmišljene in brez podlage.

—d Rim, 9. maja. Bivšega zadržanega ministra Tedeschija so danes našli mrtvega na cesti. Najbrž je napravil samomor in skočil iz IV. nadstropja na cesto.

Izid obč. volitev.

— Radovljica, 8. maja. Oddanih glasov 138. SLS 71 (8), meščanska gospodarska skupina 32 (4), lista javnih namestnikov 35 (4)

— Sv. Ana, 8. maja. Oddanih glasov 84. JSDS 55 (11), SKS 29 (5).

— Botenčinci, 8. maja. Oddanih glasov 70. SLS 46 (7), SKS 24 (3).

— Gorenja Radgona, 8. maja. Oddanih glasov 209. JSDS 80 (6), SKS 81 (6), SLS 84 (4)

— Grčava, 8. maja. Oddanih glasov 27 (4), vseslovenski volilci Banovci 48 (4).

— Ljutomer, 8. maja. Oddanih glasov 216. SLS 61 (4), združena gospodarska stranka 155 (12, od teh JDS 5, SKS 4, JSDS 2, nepristranski 1).

— Orehovci, 8. maja. Oddanih glasov 76. SKS 33 (4), neodvisna gospodarska stranka 43 (6, od teh 3 SKS in 3 SLS).

— Polica, 8. maja. Oddanih glasov 117. SKS 25 (3), SLS 92 (13).

— Pristava, 8. maja. Oddanih glasov 99. SLS 45 (7), SKS 54 (9).

— Radislavci, 8. maja. Oddanih glasov 148. SLS 54 (6), nepristranska lista 94 (10, od teh 3 SKS in 7 JSDS).

— Ščavnica, 8. maja. Oddanih glasov 78. SKS 24 (5), SLS 54 (11).

— Zibogovci, 8. maja. Oddanih glasov 100. SKS 69 (7), SLS 31 (3).

— Begunje, 8. maja. Oddanih glasov 213. Združena skupina naprednih strank 106 (8), SLS 107 (8).

— Bloke, 8. maja. Oddanih glasov 383. SLS 125 (8), lista »Zdržitev« 258 (16 odb.).

— Cerknica, 8. maja. Oddanih glasov 470. lista Matija Obreza 181 (9), SLS 134 (7) JDS 69 (4), JSDS 69 (4)

— Starl trg, 8. maja. Oddanih glasov 654. SLS 391 (14), Kmetijska delavska zveza 132 (5), JDS 131 (5).

— Lož, 8. maja. Oddanih glasov 142. Opozicijska stranka 105 (12), JDS 37 (4).

— Sv. Vid, 8. maja. Oddanih glasov 162. SKS 94 (9), SLS 68 (7).

— Sodražica, 8. maja. Oddanih glasov 407. JDS 126 (7), SLS 196 (12), KKG 85 (5 odb.).

— Sv. Gregor, 8. maja. SKS 5 odb., SLS 11 odb.

— Loški potok, 8. maja. Oddanih glasov 401. JDS 183 (11), SLS 218 (13).

— Zavrče, 8. maja. Samostojna 9, klerikalna 7 odbornikov.

— Velika Loka, 8. maja. SKS 218 (16), SLS 108 (8)

— Velike Poljane, 8. maja. SKS 39 (5), SLS 36 (5).

— Mokronog, 8. maja. SKS (189) 13 odbornikov, SLS (174) 11 odbornikov.

— Ribnica, 9. maja. V občini Jurjevičica je glasovalo 87 volilcev. SLS 47, Gospodarska stranka 40.

Narodno gospodarstvo.

— Izprememba in dopolnitev zakona o Narodni banki z dne 26. januarja 1920. Navedeni zakon je temelj naše emisijske banke. »Službene Novine« broj 97 pa prinašajo dopolnitev nekaterih členov tega zakona. Glede člena 1. se uvrja dodatek, ki veli, da noben novčani zavod ne sme imeti v svoji firmi besed »Narodna banka« niti samih zase niti v zvezi z drugimi besedami. Člen 12. se izpremeni in veli novo določilo, da je minister financ upravičen, eskomptirati pri Narodni banki v svrhu zadobitve obratnega kapitala državnih blaginjskih obvez (zapis) do najvišjega zneska ene milijarde dinarjev proti 1% obrestni meri. Ti boni pridejo vsako leto v finančni zakon. Člen 23. se dopolni z določilom, da prostorov, ki služijo za njeno poslovanje, bodisi da so njena lastnina ali da so vzeti v zakup, ne sme nobena oblast rekvirirati. Člen 34. dobi dodatek, po katerem je določilo trgovinskega zakonika o voditvi knjig sicer obvezno tudi za Narodno banko, ali predpisane knjige sme voditi Narodna banka po pravilih, katere izdela sporazumno s trgovskim ministrom. Člen 39. se izpremeni in se glasi: »Čisti bančni dohodek, ki se dobiva po odbitku bančnih stroškov, se uporablja od 1. januarja 1921 dalje tako, da se odbije za rezervni fond 5%, za tanieme upravnega odbora 2%, za padozni odbor 4%, za činovnike 3%, od ostanka pripade državi 60%, 40% pa delničarjem. Po preteku petih let po vplačilu kapitala, določenega v členu 7. zakona o Narodni banki, je izvršiti revizijo tega razdelilnega določila. Za uničenje akcij na ime velja rok eno leto in en mesec, za kupone 5 let in en mesec. Člen 13. osnovnega zakona se razveljavlja. V zvezi s členom 16. se zakon dopolni z novim členom 16. a, ki veli: »Vplačilo novih delnic po členu 7. tega zakona je po izbiri novega delničarja možno ali v zlatu ali v bančnih novčanicah, pri čemer se računa za 20 dinarjev v zlatu 80 dinarjev v teh novčanicah.

Vplačilo se izvrši v pet enakih letnih delih, počeni od poziva za vpis. Način subskripcije odredi banka sporazumno s finančnim in trgovskim ministrom. V kolikor se vplačilo izvrši v bankovcih, bo banka pozneje, ko ade ažio, v sporazumu s finančnim ministrom kupila zlato. Delničarjem povrne eventualni ob tem nakupu doseženi presežek. Akcionarji, ki so po prejšnjem pozivu na subskripcijo prvi del

plačila položili v zlato, morejo zlato zamenjati za novčance. Členu 18. se pridene člen 18. a), ki določa: »Ako bi bile v sedanjem besedilu firme kake banke besede »Narodna banka« same zase ali v zvezi z drugimi besedami, je izmenjati firme brez teh besed nadalje v dobi treh mesecev po uveljavljenju teh določil. Če gre za akcijsko družbo, je izprememba potrebna na prvem delničarskem zboru.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 10. maja 1921.

— Kdaj sprejema ministrski predsednik. Iz kabineta ministrskega sveta poročajo: Ministrski predsednik gosp. Pašić bo sprejemal vsak torek privatne osebe od 10. do 11., narodne poslance pa od 11.30 do 12.30.

— O volitvi župana v Ptuj. Vest, da je razveljavljena izvolitev socialnega demokrata Losinskega za župana v Ptuj, je netočna. Res je, da je bil pri okrajnem glavarstvu v Ptuj podan proti izvolitvi protest, ki je sicer zakonito utemeljen, vendar pa okrajno glavarstvo doslej o tem protestu še ni izdalo svoje odločitve. Po poročilih iz Ptuja, se vrše med zastopniki demokratske in narodno socialne stranke pogajanja glede sporazumne rešitve županskega vprašanja. Kakor vse kaže, bo došlo med obema strankama do sporazuma v toliko, da bo pri eventualni ponovni volitvi izvoljen za župana demokrat, za podžupana pa narodni socialalec. Strankarska organizacija narodno socialne stranke v Ptuj je za ta aranžma. Ako bi strankina centrala v Ljubljani tega aranžma na ne odobrila, je računati s krizo. Da bi bilo župansko vprašanje že v nekaj dneh rešeno, se ni nadejati. Ako tudi okrajno glavarstvo vloži protest ugodno reši ter Losinskegovo izvolitev razveljavi, se vendar more nova volitev vršiti šele v nekaj tednih, ker imajo na to socialni demokrati na razpolago še 14dnevni rok za vložitev priziva proti odločbi okrajnega glavarstva.

— Klerikalci in občinske volitve v Ormožu. Z ozirom na vest v »Straži« in »Slovencu« o izidu občinskih volitev v Ormožu, da je med izvoljenimi kandidati napredne stranke tudi kandidat SLS, smo prejeli tole izjavo: Podpisani izvoljeni odborniki mestnega zastopstva Ormož izjavljamo z ozirom na klerikalne mahinacije (glej »Stražo« in »Slovenca«), da nismo bili in nismo tudi ne bomo pripadniki kake klerikalne organizacije ter izjavljamo slovesno, da se nismo in ne bomo spuščali s klerikalno stranko v nobene dogovore. Ormož, dne 6. majnika 1921. Dr. Fran Strelec, Ivan Veselič, Ivan Rakuša, Peter Toplak, Filip Horvat, Rado Polak, Jakob Kovačič, Ludovik Kuharič, Ivan Zemljčič.

— »Štajerskim« in »kranjskim« zdravnikom! Prejeli smo ta-le dopis: Ni še dolgo tega, kar smo slišali, da si hočejo nekateri štajerski zdravniki ustanoviti svoje lastno društvo. Povsed, tudi pri priprostem ljudstvu, so se že izbrisali štajersko - kranjske meje. In ravno mi zdravniki čutimo naenkrat potrebo, da oživljamo stare lokalno - patriotične razmere, vkljub temu, da tiči pravi vzrok novega gibanja na čisto drugem mestu. Pomislimo vendar, da smo pred ustanovitvijo prepotrebne zdravniške komore, pripravljamo še na bodoči jesenski zdravniški kongres v Ljubljani, ki zahteva skrbno in skupno delovanje vseh slovenskih zdravnikov. Strmimo se raje še v tesnejšo vrsto, ne samo za prospeh zdravniškega stanu, ampak tudi za dobrobit našega jugoslovenskega naroda, kakor nas je učil naš nepozabni dr. Oražen. »Štajerski« zdravnik. — Z dopisnikom se popolnoma strinjamo. Ustanovitev posebnega društva zdravnikov za mariborsko okrožje bi bil naroden škandal, ki bi ga morali obojevati z vso strogostjo. Radovedni smo, kdo je spoečel to nesrečno misel? Stvarni razlogi zanj gotovo niso bili merodajni. Za to smo tudi prepričani, da mu ne bodo nasledili naši zdravniki, ki jih poznamo kot razsodne in treznomisleče rodoljube.

— Iz poverjenjstva za socialno skrbstvo. Poverjenik za socialno skrbstvo g. Ribnikar se je danes odpeljal v Beograd. Zato odpadejo do nadaljnjega sprejemi pri poverjenjstvu za socialno skrbstvo.

— Iz Sibirije se vračajo ujetniki. Poverjenjstvo za socialno skrb objavljajo: Z ozirom na notico »Novega Časa« o sprejemu vračajočih se ujetnikov iz Rusije, ugotavlja poverjenjstvo za socialno skrbstvo, da se je navzlic železničarski stavki v Italiji na njegovo intervencijo omogočil transport ujetnikov iz Trsta v relativno jako kratkem času. Vladni svetnik Dermastija je dobil od poverjenika za socialno skrb uradni nalog, da tudi v tem primeru — kakor dosedaj v vseh enakih primerih — ukrene vse potrebno, da se bedno stanje vračajočih se kar najbolj omili in omogoči nadaljevanje njihove vožnje kar najhitreje. To nalogo je načelnik oddelka za javno pomoč v polni meri izvršil s skromnimi sredstvi, koje je poverjenjstvo začasno krilo iz kreditu, določenega za tukajšnje siromake,

Ujetniki so dobili tudi toplo in zadostno kosilo. Poverjenjstvo pa žal ni bilo v položaju, da bi oskrbelo transportu, ki je štel nad 500 ljudi, novo obleko in novo obutev. Skoro vsi ruski ujetniki zadnjega transporta so nadaljevali svoje potovanje na jug preko območja deželne vlade za Slovenijo.

— Franjo Sverljuga. V Zagrebu je s. t. m. po dolgi, težki bolezni umrl v svojem 77. letu predsednik Hrvatske Eskomptne banke Fran Sverljuga. Kot 24letni mladenič je leta 1868. prevzel vodstvo nove osnovane Eskomptne banke v Zagrebu ter je bil 40 let ravnatelj, 13 let podpredsednik in predsednik ter je bil ustanovitelj mnogobrojnih po tej banki osnovanih trgovskih in industrijskih podjetij. Politično ni deloval, pač pa je bil vedno iskren rodoljub v duhu Strossmayerja, ter kot tak navdušen Jugosloven in pobornik našega narodnega ujedinjenja. Še le pred mesecem se je odrekel predsedstvu banke ter je bil v znak zahvale na glavni skupščini imenovan za častnega predsednika. Čast njegovemu spominu!

— Nove poštne pristojbine. Dasi je bilo občinstvo že 14 dni pred uveljavljenjem novih poštних pristojbin nanje opozorjeno in so bile nove pristojbine občinstvu tudi pri poštah na vpogled, vidimo, da se pisemske pošiljke še vedno premalo frankirajo, kar je naslovnikom v kvar. Tudi se dogaja, da se pošiljatelj paketnih in priporočenih pošilk branijo plačevati zanje nove poštne pristojbine, da nič ne vedo o zvišanju paketnih pristojbin. Da obvarujemo občinstvo škode in da preprečimo nesporazum med občinstvom in poštom, opozarjamo občinstvo vnovič na nove poštne pristojbine, ki veljajo od 1. maja t. l. Ker si občinstvo poštних pristojbin, ki se v tu- in inozemskem prometu večkrat izpreminjajo ne more kar tako zapomniti, izide v nekaj dneh »Pregled« poštних pristojbin v tu- in inozemskem prometu, ki se lahko takoj naroči, pri višem poštem oficijalu Antonu Verču, pošto in brzovozno ravnateljstvo oddelka II a. Ta pregled bo nudil zasebnim in bančnim krogom izborni pomoček za pravilno frankiranje poštних pošilk vseh vrst. Cena mu bo 2 dinarja (po pošti 10 par več).

— Prva jugoslovenska vojna ladja. je odplula 21. aprila iz Tivata v Kotor.

— Pevsko društvo »Hlahol« iz Prage v Ljubljani. Na binškočno soboto dne 14. t. m. priredi pevski zbor »Hlahol« (120 pevki in pevcev) koncert v Ljubljani. Češki gostje pridejo s popoldanskim vlakom v Ljubljano. Ker je ta izlet čeških pevcev prva večja turneja po Jugoslaviji, je prevzela naša vlada protektorat nad tem izletom in se vrše priprave za kar najsrčnejši sprejem. Odbor narodnih dam, na čelu jima gospa županja Franja dr. Tavčarjeva, zveza slovenskih pevskih zborov in Glasbena Matica, so vzela v svoje roke skrb za sprejem, koncert in bivanje dragih gostov v središču Slovenije. Odbor vabi vsa kulturna društva in korporacije k sprejemu na kolodvoru. Zbirališče vseh kulturnih društev, katera naj pridejo z zastavami, bo na Kongresnem trgu pred univerzo, od koder je skupni odhod na kolodvor. Osebito vabimo naše narodno žensstvo, da pride v čim večjem številu v narodnih nošah, da s tem poveljajo sprejem dragih čeških gostov. — Natančni čas dohoda javimo še pravčasno. Vsa sodelujoča društva prosimo, da sporoče svojo udeležbo odboru »Zveze slovenskih pevskih zborov«, kjer dobe tudi vsa potrebna nadaljnjaja pojasnila. — Vse korporacije in društva ob progi od Maribora do Ljubljane prosimo, naj drage goste sprejmejo in pozdravljajo na dotičnih postajah, kjer se bodo dragi gostje mimo vozili. — Za odbor »Zveze slovenskih pevskih zborov« Ivan Dražil, podpredsednik.

— O morali in dvojni morali preda jutri, v sredo, ob 8. zvečer na šentjakobski šoli ga. Marica Bartol-Nadliškova. Dobro došel vsakdo. Pri-spevki za pokritje stroškov se hvaležno srejemajo. K obilni udeležbi vabi »Splošno slov. žensko društvo«.

— Doklade šolskim nadzornikom za potovanja. Šolski nadzorniki bodo dobivali doklade za potovanja na novi podlagi, ne kakor dosedaj, vsi enako, temveč po terenu in razmerah, kjer bodo potovali.

— Poprave na ljudskih šolah. Prosvetno ministrstvo je izdalo vsem šolskim nadzornikom naredbo, da poskrbijo za to, da se bodo v času šolskih počitnic izvršile potrebne poprave na ljudskih šolah.

— Predavanje o Jugoslaviji v Brnu. Jugoslovensko akad. društvo Jugoslavija v Brnu je priredilo 6. t. m. v Besednem domu predavanje dr. Absolona s skiptičnimi slikami. Predavanje otvarja propagando za kulturno zblizanje Jugoslavije s Čehoslovaško.

— Za učitelje na obrtnih nadaljevalnih šolah se bo vršil julija meseca na tehniški srednji šoli v Ljubljani

strokovni tečaj za merkantilne predmete. Interesente opozarjamo na razglas v Uradnem listu št. 47, z dne 4. maja.

— Na Dobrovi pri Ljubljani so dne 17. aprila t. l. ustanovili podružnico Jugoslovenske Matice. To je dobro znamenje, da se ljudstvo vedno bolj zaveda, da moramo z vsemi močmi podpirati naše brate, ki ječe pod tujim jarmom.

— Pobiranje izvršilnih (eksekucijskih) pristojbin za mesto Ljubljansko. Sporazumno z delegacijo ministrstva financ za Slovenijo je dovolila deželna vlada, da sme mestna občina ljubljanska izza dne 9. maja t. l. pobirati te-le izvršilne pristojbine, in sicer od vsake polne krone: za opomin in za ružben po 4 v ter za prodajo 2 v, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 50 v, za ružben ali prodajo pa 1 K. Te pristojbine veljajo za vse dajatve lastnega in prenesenega področja občine ter se tudi v poslednjem primeru stekajo v mestno blagajno. Zato pa občina ne sme zahtevati od države nobenega povračila stroškov, ki bi jih eventualno imela z izterjavanjem v prenesenem področju.

— Razpisane tobačne trafike. Na bivšem Kranjskem so razpisane tobačne trafike v nastopnih krajih: v Ljubljani, Linhartova ulica št. 4; v Cerknici št. 150; v kranjskem davčnem okraju: v Podbrezju št. 11 in v Gradu št. 37; v Kočevju št. 197; v Zgornjem Kašlju pod Ljubljano št. 67, ter v radovljiškem davčnem okraju: v Koprivniku št. 3 in na Savi št. 178. Natančnejši razglas je objavljen v Uradnem listu št. 49.

— Vodovodna naklada v Ljubljani. Veljavnost naredbe deželne vlade z dne 30. januarja t. l. glede pobiranja 15 odstotne vodovodne naklade v Ljubljani je podaljšana do konca koledarskega leta 1922.

— Odbor »Podporna društva slepih« v Ljubljani, Wolfova ulica 12, ponovno prosi vse župniške in občinske urade, ki še do sedaj niso naznanili slepih, spadajočih v njihovo občino, naj bi isto blagohotno v najkrajšem času storili ter s tem društvu pripomogli do uspešnega delovanja. G. F. Jurasek, t. č. predsednik.

— Za pogorelece v Knežjivasi so darovali po posredovanju g. deželnega predsednika: g. Jean Polak, tovarnar v Ljubljani 88 parov čevljev; gg. Galle, veleposelnik v Borovnici in Fran Hainrihar, veletrgovec v Škofji Loki, po en vagon desk; g. Javornik v Soteski poldrugi vagon desk.

— Važen francoski izum. »Matine« poroča o izumu francoskega kemika Basseta, po katerem je mogoče uporabo za podjetja potrebne množine premoga zmanjšati na več kakor za polovico, in sicer na ta način, da se v kovinski industriji uporabljata ogljena (koks), ki se mora uvesti docela, nadomesti s »suhim« premogom, ki je doslej ostajal popolnoma neuporabljjen in katerega je v Franciji v veliki množini.

— Morsko kopališče Baška. Eno najlepših kopališč na Jadranu je Baška na otoku Krku, ki so ga nedavno tega izpraznili Italijani. Baška šteje 2400 prebivalcev in leži na jugovzhodni strani otoka Krka. Morje je v bližini Baške plitvo in dno je posuto z najfinjšim peskom. Voda je tu tako čista, kakor malo kje drugje. Ob času sezone ima morska voda stalno najmanj 27° C. Baška je edino v resnici slovensko kopališče na Jadranu. Pred vojno je bilo med gosti v Baški 99% Slovanov, izmed teh jih je bilo tri četrtine Čehov. V Baški je zgradil g. Ante Tudor krasen, modern hotel »Velebit«, ki odgovarja vsem zahtevam še tako razvajenih gostov. Ante Tudor je navdušen Jugosloven in je kot tak med vojno mnogo trpel. Bil je delj časa zatvorjen tudi na ljubljanskem gradu. Tudor je velik prijatelj Slovencev ter naravnost želi, da bi Baška postala sedaj, ko smo zgubili istrsko obal, nekako zbirališče vsega slovenskega občinstva, ki si išče ob morju leka in oddiha. Zato je poskrbel v svojem hotelu za slovensko kuhinjo ter najel za sezono slovenske kuharice. Hotel ima krasne, zračne, moderno urejene sobe z razgledom na morje, kopališče, luko in zaliv. Obkrožen je z vinogradi. V hotelu je velika higijsko urejena dvorana za restavracijo in kavarno. Hotel je oskrbljen z izbornim pitno vodo studenčnico. V kavarni so na razpolago hrvaški, srbski, slovenski in češki listi. Cene so nad vse zmerno. Slovencev, ki žele oddiha in leka na morju, toplo priporočamo kopališče Baško in hotel »Velebit«, katerega lastnik je dobri naš prijatelj Ante Tudor, ki bo vsakomur šel na roko s svetom in dejanjem.

— Za Jugoslovensko Matico so darovali: Gg. Anka Razlag in Vel. Bečkerek zbirko tamošnjih Slovencev in Slovencev 50 K; dr. J. Žirovnik, odvetnik tu, iz neke kazenske poravnave 300 kron; Zadržna banka ob sklepu bilance 2000 K; g. Rudolf Lušin zbirko iz svatbe g. Karla Preloga in g. Ele Prelogove raj. Blazin 1000 K.

— Nabava tovarnih listov. Ker si stranke niso na jasnem glede nabave tovarnih listov, razglasimo, da imajo postaje železnice dovolj velikih zalogo tovarnih listov, katere lahko naroče pri gospodih postajnih načelnikih v poljubni množini.

— Veste o postajnačelniku Kosmaču. V soboto se je po Mariboru raznesla vest, da so pogrešali bivšega postajnačelnika Kosmača že dobili z zlomljenim nogom in utonjenega v ribnjaku pri Slivnici. Po naših informacijah v nedeljo pri postajnem načelnstvu se te vesti ne potrjujejo. Pač so našli njegovo kapo ob progi proti Slivnici. Orožništvo preiskuje vse ribnjake in mlakuže ob progi, toda dotlej vse brezuspešno. S tem je ta slučaj postal še bolj zagoneten. Domneva se, da je Kosmač skočil že na potu proti domu iz vlaka, kaj se je potem zgodilo, to bo najbrž ostalo nepojasnjeno, tudi če ga najdemo.

— Premog. Člani »Društva vpojenega učiteljstva v Sloveniji«, stanovali v Ljubljani, dode premog na nakazila mestnega magistrata v sredo dne 11. t. m. — Vsaka rodbina dobi 150 kg za K 16.

— Pobiranje doneskov za pokritje izdatkov trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani za leto 1921. Deželna vlada je odobrila proračun trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani za leto 1921 s potrebnimi 1.812.352 K in s pokritjem 1.865.050 K, torej s presežkom 52.698 K, ter dovolila sporazumno z oddelkom ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani, da se v pokritje proračunane potrebe prizvoznice za leto 1921. pobiraj doklada 30 odstotkov od onih, ki imajo volilno pravico v zbornico, v razmerju občne pridobitve, odnosno pridobitve podjetij, zavazanih javnemu polaganju računov. Predpisane doneske bo treba plačati vselej v istih rokih kakor davke, ki so podstava za njih predpis. Davčni uradi bodo pobirali te doneske in, ako bi bilo treba, pri tem uporabljali zakonita prisilna sredstva.

— Vse vrtnarice, ki so poslane svoje naslove, naj pridejo na sestanek, ki je 17. t. m. v Gaberjih pri Celju ob 10. dop. v otroškem vrtcu. Gre za organizacijo vrtnaric.

— Načrtaj. V področju zagrebskega ravnateljstva državnih železnic je izpraznjenih več mest uradniških (za prometno službo) in poduradniških (za prometno, strojno in proizvodno službo) vežbenikov. Natančnejša pojasnila daje inšpektorat drž. žel. v Ljubljani.

— Radi ponarejanja bankovcev išče okrajno sodišče v Postojni 21letnega Leopolda Boštjančiča iz Podseleja pri Ilirski Bistrici. Boštjančič je srednje postave, ima plave lase in oči, orlov nos, podolgastega in rdečega obraza.

— Čedne razmere. Kakor smo že poročali, se je 20. marca t. l. ustrelil v Mariboru kateteh Peter Štefan z lovsko puško, ki mu je deloma raznesla glavo. Prepeljali so ga v brezupnem stanju v bolnico, kjer je 4 ure kasneje umrl, stanovanje pa so zapečatili. Soba, v kateri se je samomor izvršil, je ostala nepočečena in je stanovanje, obstoječe iz treh velikih sob še sedaj zaprto.

— Kam v praznike? Na Bohinjsko jezero k Sv. Duhu obdružovat krasno bohinjsko naravo! V hotelu pri Sv. Duhu je na razpolago 40 sob s krasno dependanco. Izvrstna kuhinja. Postrežba solidna in točna. Cene zmerno. — Za množične obiske se priporoča Feliks Seljak, hotelir. (3144)

— Kavarna »Zvezda«. Danes koncert.

Sokolstvo.

— Društvo za zgradbo doma Sokola II. je daroval drugi pogoreli kandidat v občinske volitve 80 K ter pozivlja ostalih 526 tovarišev, da se istakotno odzovejo.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Torek, 10. maja: Zaprto.
Sreda, 11. maja: Navaden človek. Red A.

Opera:

Torek, 10. maja: Carmen. Red B.
Sreda, 11. maja: Thais. Red E.

— Pevski zbor »Glasbene Matice«. Danes, v torek, dne 10. t. m. pevska vaja, za moški zbor ob pol 8., za ženski zbor ob četrt 9. zvečer. Vsi! Odbor.

— Slov. opera. Mignon. V »Mignon« sta gostovala včeraj g. Betteto (Lotario) in ga. Lovšetova (Filina). G. Betteto je bil, kakor vselej tudi tokrat pevec po našem srcu. Težko si je predstavljati boljšega Lotaria. Ga. Lovšetova je bila menda včeraj prvkrat na gledališkem odru, če tudi je to verjeti zelo težko, kajti sigurnost njenega nastopa prav nič ne zaostaja za nastopom dolgoletne pevke. Glas, sicer za spoznanje nekoliko mal, je čist, prožen, zmagovit. Z nenavadno bravuro obvladuje ga Lovšetova vse koloraturne težave, absolutno gotovo vstopa, absolutno jasno intonira. Njena igra je neverjetno svobodna, zlasti z ozirom na prvi nastop, h kateremu je treba prav iskreno čestitati.

— H koncertu »Glasbene Matice«. V nedeljo t. j. predvčerajšnjem, je bila glavna vaja kot dijaški koncert, za drugo letošnjo pririditev »Glasbene Matice«. Pogrešali smo nekoliko pojasnilnih besed, ki bi obilo zbrani mladini prav dobro došle. Zadosti bi bilo povedati nekaj besedi vsaj o Sattnerjevi »Pepelnici«. Pri vaji se je pokazalo, da treba zbor postaviti na stopnice in morda orkester v ospredje. Zada stojčji pevci in godci pojejo in godejo sprednjim v hrbet in sila zbora nikakor ne more priti do veljave. Temu se da lahko od pomoči.

Koncert, ki bi se moral vršiti včeraj je preložen na dan po binkoštnih praznikih in to vsled nenadne odpovedi g. Levjarja. V svojem odgovornem pismu piše, da na podlagi strokovnjake ocene v »Jugoslaviji« smatra sebe za tako slabega pevca, da noče kvariti koncerta s svojim sodelovanjem. G. Levjar ima prav! Mesto njega poje g. Romanovski. Naša tenkočutna mladina ga je pri vstopu na oder živahno aklamirala. Bolezen, ki jo je nekdo imenoval »Kovačizem«, mora prenehati, ako nečemo, da se nam bodo, ne samo doma, ampak tudi za našimi mejami smejali. »Glasbena Matica« pa trpi občutno škodo. Glavna vaja je izpadla dobro. Koncert mora biti lep, kar iskreno želimo »Glasbeni Matici« in novemu koncertnemu vodji g. Brezovškemu.

— Praški »Hlaholi«, ki bo 13. maja v Mariboru in 14. maja v Ljubljani koncertiral, ima slavno zgodovino za seboj. Ustanovljen je bil leta 1891. Njegovi pevovodje so bili: Lukeš, Heller, Kavan, Bedrich Smetana (slavni češki komponist), Karel Bendel, Karel Knitl, Klička, Douša, Piskáček in Jaroslav Křička. Sedanja pevovodja sta: K. B. Jiráček in njegov namestnik dr. Jaroslav Krupka, oba profesorja državnega konservatorija v Pragi. Po 15ih letih svojega obstoja se je »Hlahol« šele razširil iz moškega zbora v mešan zbor in s tem začel izvajati a capella dela češke literature in velik del svetovnega repertoarja. Izvajala so se večja dela: Bendl: Kalisnici, Elegija, Svanda dudák, Po bitvi Bělohorské, Stěnný den, Bratři s Kalicha; A. Dvořák: Dědicové Bílé hory, Psalm 149, Stabat mater, Svatební košile, Sv. Ludmila; Z. Fibich: Jarní romance, Meluzina; J. B. Foerster: Hymnus andělu, Stabat mater; B. Jerniš: Mister Jan Hus; J. Křička: Pohřeb na Kaňku, Psalm 47, Příhod Čechu na Ríp, Lumírův odkaz; V. Novák: Balлада, Bouře, Svatební košile; A. Piskáček: Marja, Kral Svezdr, Sv. Vojtěh; B. Smetana: Češka píseň. Od tujih: Bach: H-mol maše; Balakirov: Kantata Glinsova, E. Bossi: Píseň písní; H. Berlioz: Requiem, Te Deum; Bethoven: Missa solemnní; V. Bruch: Rímská panichida; P. J. Čajkovskij: Moskva; F. David: Poust; Glazunov: Korunovační kantata, Gounod: Gallia; Grieg: Plav Trigvason; dr. Hartmann: Večere Paně; Liszt: Christus; dr. K. Loeve: Jan Hus; C. Franck: Blahoslavenství.

Turistika in sport.

— Planinska slavnost v Rušah. Povodom dvajsetletnega obstoja prireditelja Podravskega podružničnega slov. plan. društva 14. avg. v Rušah veliko planinsko slavnost, na kar se naj druga društva ozirajo. Predsedstvo.

Društvene vesti.

— Društvo slov. sodnikov. Občni zbor se vrši dne 22. maja 1921 ob pol 10. uri dop., v justični palači v Ljubljani, v I. nadstr., dvorana št. 79. — Z ozirom na važnost zadev, ki pridejo v razpravo, naj bo udeležba polnoštevilna. Na predvečer ob 16. uri sestanek članov v hotelu »Strukelj«. Odbor.

Gospodarske vesti.

— g. Transatlantik, parobrodarsko dioničarsko društvo. Dne 23. aprila obdržana je u prostorijama Bankarske radnje Braća Turković d. d. ovdje konstituirajuća glavna skupština Transatlantika, parobrodarskog dioničarskog društva u Zagrebu, koje je društvo osnovano sa dioničkom glavnicom od K 40.000.000 — ili Din. 10.000.000 — emisijom 50.000 komada dionica uz nominalu K 800 — ili Din. 200 —, od koje je glavnice 30% odmah uplaćeno. U ravnateljstvo izabrani su gg. Milivoj Crnadak, glavni ravnatelj Prve Hrvatske Štedionice, g. Dr. Stanko Šverljuga, glavni ravnatelj Hrvatske Eskomptne Banke, Gjorgje Velisavljević, ravnatelj Srpske Banke, dr. Vladimir Turković, predsjednik Bankarske radnje Braća Turković, Alojzija Tykač, glavni ravnatelj Ljubljanske Kreditne Banke, Božo Banac, brodoglasnik iz Dubrovnika, dr. Vlada Marković, ravnatelj Izvozne Banke, Beograd, Mihajlo Dragičević, ravnatelj Prometne Banke, Beograd, Stevo Karamata, ravnatelj Podunavskog akcionarskog društva, Beograd, i g. Radimir Pašić, Beograd. — U nadzorni odbor izabrani su gg. Miloš Savčić, predsjednik Izvozne Banke, Beograd, g. Vladimir pl. Gorup — Slavinski, posjednik iz Zagreba, Mirko Pucek, ravnatelj podružnice Prve Hrvatske Štedionice u Rijeci, Miloš Plevac, ravnatelj Bankarske radnje Braća Turković i Dr. Josep Jedlovsaki, tajnik Hrv. Esk. banke. Na istoga dana održanoj sjednici ravnateljstva izabrani su predsjednikom g. Gjorgje Velisavljević, a podpredsjednicima gg. Milivoj Crnadak i Dr. Vlada Marković. U ekzekutivni odbor izabrani su gg. Božo Banac, Dr. Vladimir Turković i Dr. Stanko Šverljuga.

BORZE.

— d Zagreb, 9. maja. Devize. Berlin 208—209,50, Budimpešta 69—70, Italija 695—705, London 0—558, Novi

Jork 185,50—186,25, Pariz 1134—1152, Praga 192,50—193, Švica 2470—2485, Dunaj 23,25—23,35. Valute: američki dolarji 133,75—134, avstrijske krone 23 do 23,50, carski rublji 55—60, češko-slovaške krone 192—0, napoleonori 476—479, nemške marke 212—0, rumunski lei 226—28, italijanske lire 475—480, turske lire 500—0.

Iz ustavotvorne skupščine.

— d Beograd, 9. maja. Današnja sejo ustavotvorne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 9.30 in prečital ukaz, s katerim se minister za notranje stvari postavlja začasno za pomočnika vojnega ministra. Nato se prečita ostavka posl. Serafina Krstića (demokrata) glede poslaniškega mandata. Istotako se odstopi imunitetnemu odseku zahteva ministra za notranje stvari, da se poslanec muslimanskega kluba Hasan Miljković izroči sodišču radi nasilstva in zahteva ministra za notranje stvari, da se razveljavi mandat Radičevega poslanca Janečka. Nato preide skupščina na dnevni red: nadaljevanje debate o ustavnem načrtu. Prvi je govoril zemljoradnik Čeda Stanković, ki konstatira, da je v konstituenti v večini inteligenca in pravi, da ni čudno, da niti poslanci neče ne katerih točk iz zemljoradniškega programa. Prišel bo čas, ko bodo zemljoradniki zaklical: »Doli z diktaturo uradništva in policije! Zivela zveza zemljoradnikov! Zivela njihove organizacije!« Uverjen je, da je vlada hotoma sprejela v poslovniki famozni člen o prisegi, s čimer je kršila suverenost konstituente in omogočila Radiču in Protiču, da se moreta oprijemati za to normalno formalnost in ne prihajata v konstituente. Radič in Protič sta naredila politično neumnost, ker nista prišla v skupščino, ker bi bila ta ustava mnogo naprednejša, ako bi ona bila v konstituenti. Na koncu pravi, da bo načeloma glasoval za načrt, ako vlada izjavi, da bo pristala na izpremembo posameznih členov. — Za njim govori demokrat Manojlo Sokić in razloži svoje opazke glede ustavnih odredb, katere bi bilo treba izpremeniti. Glede vprašanja svobodnega tiska smatra kot novinar, da se tisku ne more dati drugega kot absolutna svoboda, a absolutne svobode ni. Državno življenje je zelo razvito in komplicirano. V vsaki državi razvijajo administrativne oblasti svojo akcijo proti tisku. Kolikor se nam bo posrečilo, da vzdržimo nekatera načela, ki so za svobodo tiska zelo elementarna, toliko bomo preprečili zbirko zlorab, ki bi jih administrativne oblasti mogle eventualno vršiti proti tisku. — Naslednji pripravljeni govorniki Copic, dr. Andrej Gosar. Dr. Korun in Radović niso bili navzoči in so izpustili besedo. Demokrat dr. Slavko Šečerov brani ustavo. Ustava je delo kompromisa med onimi, ki

— Curli, 9. maja. Devize: Berlin 8,45, Holandija 199, Newyork 561, London 22,46, Pariz 46,45, Milan 28,74, Bruselj 46,45, Kodanj 101,25, Stockholm 130,75, Kristijanija 86,50, Madrid 79,25, Buenos Aires 175, Praga 7,80, Varšava 0,66, Zagreb 4,05, Budimpešta 2,75, Bukarešta 9,30, Dunaj 1,45, avstrijske krone 0,98.

zahtevajo napredek in popolnoma garantira demokratska prava, socialno in gospodarsko pravico in politično svobodo narodnih mas, in sicer tako, kakršne dosedaj še niso imele. Velik del svojega govora je posl. dr. Šečerov posvetil vprašanju agrarne reforme in posebno poudarjal, kar je vlada dosedaj uredila na tem polju, ko je siromskim poljedelcem v vsaj državi podarila nad pol milijona oralov zemlje. — Popoldne je otvoril predsednik sejo ob 17. Bunjevec Ivan Evetović kritizira v svojem govoru cerkveno-slovesno politiko, ki jo minister Pribečević vodi v Voivodini. Dokazuje, da to ni pot, ki vodi k zedinjenju. — Demokrat Pera Marković stoji na stališču, da je naš narod politično borbo razumel tako, da je ustavno vprašanje že rešeno z velikimi borbami na Ceru, Rudniku in Kajmačkanu in da nihče nima pravice, mu danes jemati nekaj, kar mu daje manj, kakor ima. Veli, da je narod poslal poslance v konstituente, da samo sankcionirajo ono, kar je narod dobil prej v svojih borbah. (Burno plaskanje v centru.) — Zemljoradnik Milorad Marković kritizira vojna sodišča, samouprave, svobodo in prava državljanov, kakor je to urejeno po predloženem ustavnem načrtu. Potem govori o Radiču in veli, da ne misli, da se bo oživotvorila Radičeva republika. Je za monarhijo in za dinastijo Karagiorgjevičev in želi, da bi Radič moral priti v konstituente, ker je to mesto, kjer bo mogel razpravljati v svojih pravicah. — Posl. jugoslovenskega kluba Dominik Mazzli pravi, da je centralizem nemogoč zaradi administrativnih težkoč. Vprašanje je, ali bi bilo dobro, da bi bile samouprave današnje pokrajine ali manjše oblasti. Smatra, da bi v tem vprašanju bil mogoč sporazum, toda zato je potrebno, da se ukine kancelparagraf. — Demokrat Dušan Števič v svojem govoru pobja nepravilne ugovore bratov Hrvatov o neki nadvladi in poudarja kot soudeležene vojne, s kakšno navdušenostjo je srbski del našega naroda obel svoje brate in pozabil krivične in nesrečne dni, ki jih je imel z brati novih krajev leta 1914. Zato, da se je morala sprejeti v ustavo omejena svoboda, so krivi komunisti in ambiciozna politika pri bratih Hrvatih in Slovenceh. Seta se je zaključila ob 21.30. Prihodnja seja je odrejena za jutri ob 9.

Najnovejša poročila.

PROMETNA KONFERENCA V CELOVCU.

— Ljubljana, 10. maja. Od 6. do 10. t. m. so se vršile v Celovcu konference med zastopniki naše kraljevine in avstrijske republike za podrobno ureditev železniškega prometa med obema državama. Ob tej priliki se je ugodno uredilo tudi za okraj Ljutomer in za Prekmurje posebno važno vprašanje tranzitnega prometa za osebe in blago na progi Ljutomer — Radgona — Špilje — Maribor. Ako vladi odobrita ta dogovor, se otvori omenjeni promet s 1. junijem.

PRED OSVOBODITVIJO SUŠAKA.

— d Bakar, 9. maja. Danes so ob 13. prevzele naše čete od italijanskih zasedbenih čet vse okoliške kraje okoli Sušaka in se približale mestu. Demarkacijska črta se je prestavila na črto Martinšica — Sv. Ana — Orehovica. Naše čete še niso vkorakale v mesto Sušak, ker še ni rešeno vprašanje Baroša in Delte. V informiranih krogih se splošno smatra, da bodo naše čete dne 12. t. m. vkorakale na Sušak. Povsod, kamor so prišle naše čete, vlada veliko navdušenje, s hrepenenjem pa se pričakuje prihod naših čet na Sušak. Kakor se javlja z Reke, vlada med Rečani obeh narodnosti morda še večje navdušenje kakor na Sušaku samem.

POGAJANJA V RIMU.

— d Split, 9. maja. V Rimu se nadaljujejo pogajanja, katerih se sedaj za Italijane udeležujejo dr. Krekich, za Jugoslovence pa Metličić. Iz Zadra se javlja, da se bo nadaljnja evakuacija izvršila med 15. in 20. majem, vendar uradnega potrdila o tem še ni.

IZMENJAVA BANKOVCEV NA MADŽARSKEM.

— d Budimpešta, 9. maja. Pri budimpeštanskem glavnem zavodu Avstro-ogrskke banke in pri drugih bankah se je pričela danes izmenjava za madžarskim kolkom kolko vseh bankovcev za nove madžarske državne bankovce po 10.000, 5000, 1000 in 500 kron. Izmenjava se je vršila gladko in brezhibno, dasi se je javilo mnogo strank.

Bankovci se bodo do 23. maja menjavali za popolno nominalno vrednost brez odbitka.

GENERAL HADŽIĆ VOJNI MINISTER?

— d Beograd, 9. maja. Za sedaj je najverjetneje, da bo imenovan za vojnega ministra komendant IV. armije general Hadžić. Ako bi se ta kombinacija uresničila, bi se njeno mesto v Zagrebu ne popolnilo takoj.

VLADNA KRIZA V NEMCIJI.

— Berlin, 10. maja. V vladni krizi je nastal presenetljiv preobrat. Dasi se je izrekla večina v parlamentarnih strankah za sprejem antantnega ultimata, vendar se je razbila vladna koalicija. Nemška ljudska stranka se je namreč izrekla za odklonitev ultimata ter je izstopila iz koalicije. Poleg nemške ljudske stranke stoji na odklonilnem stališču tudi nemški nacionalsocialisti in komunisti, dočim je večina, to je, centum, demokrati in neodvisni socijalni demokrati, za sprejem. Ker centum noče imenovati kandidata za državnega kancelarja, bo izročil Ebert kakemu socijalnemu demokratu sestavo državnega kabineta. Ta naloga bo poverjena najbrž bivšemu državnemu kancelarju Müllerju ali pa sedanjemu predsedniku državnega zbora Loebeju. Centum, demokrati in socijalni demokrati bodo tvorili na podlagi sprejema antantnih zahtev novo koalicijo.

STAVKA V BOLNIŠKIH BLA-GAJNAH.

— Dunaj, 10. maja. Uslužbenci raznih bolniških blagajn in podobnih zavodov so stopili v stavko, ker so bile odklonjene njihove zahteve glede izboljšanja plač.

FRANCOZI OKUPIRAJO...

— Berlin, 10. maja. Včeraj so Francozi zasedli Mühlheim v ruhrskem ozemlju. Med drugim so se polastili tudi podružnice državne banke.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslemšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeh.

Anton Novak

Anica Vrhovc

poročena

Stepanja vas

Ljubljana

10 majnika, 1921.

S 1. junijem t. l. se odda v najem
rudniška restavracija na Berg-
šafarju pri Mežici. K restavraciji
spada tudi klavnicna in prekajevalnica.
Ponudbo je predložiti pisмено do 21.
maja na Upravištvu svinečnih
rudnikov v Mežici. 3225

Naprodaj novo moško kolo
(Waffenrad). Sv. Petra c. št. 22,
trgovina Lucin. 3224

Kontoristinija,

lahko tudi začelnica, večša slovenskega
in nemškega jezika v govoru in pisavi,
se takoj sprejme za stavbeno pisarno.
Naslov pove upravištvu Slovenskega
Naroda. 3241

Proda se črn svilnat plet
2 1/2 m dolg in harmonike. Cena po
dogovoru. Naslov: Florjančič, Med-
vode. 3240

Proda se otroški voziček,
dobro ohranjen. Šiška, Celovška c.
89, Jenko in Setina. 3237

Gospodični, ki je zaposlena
od 8. do 12. in od 2. do 6. ure se eventualno odda
soba. Poizve se: Antonija Tavcar, mle-
karna, Kongresni trg 15. 3243

Večja množina krompirja
na drobno in debelo se proda 1 kg po
K 1.80. Sodna ulica 6/L. 3229

2 beli obleki

za deklice 8-10 let ter 2 tapcirana
stola se prodasta. Naslov pove uprava
Slov. Naroda. 3231

Gospod, izurjen strojepl-
ničar, sec, išče za po-
poldan posla v kaki pisarni ali kaj dru-
gega primerne, tudi vzame na dom
pisarna dela za pisalni stroj. Ponudbe
pod „Vesten 3230“ na upravo Slov.
Naroda. 3230

Vzgojiteljica

se sprejme k devetletnemu fantku in
osemetni deklici pod ugodnimi pogoji
tako. Ponudbe s sliko in spricvali na
naslov: Franc Lenart, Ptuj. 3226

Preklic.

Preklicujem vse odbojčitve
glede gosp. Josipa Am-
broziča, posestnika in me-
sarja na Savi šte. 137, kot
neresnične.

Josip Stepišnik.

Trgovski pomočnik,
agilen, popolnoma izurjen v železnini,
se sprejme takoj. Trgovina mesa-
nega blaga Sterk, Črnomelj. 3249

Graščinsko posestvo

z vinogradom ter inventarom se pod
ugodnimi pogoji želi kupiti čimprej.
Ponudbe na Julij Silbernagel-Huebner-
hofen, Zagreb, Ilica 70. 3245

Ženitna ponudba!

Dva samska uradnika želita v svrhu
poznejšnje ženitve resnega znanja z
ubogima pa brhkima in dostojnima
deklicama. Slika zaželjena, pa ne po-
goj. — Dopisi pod „Spomladnja nada
3242“ na upravo Slov. Naroda. 3242

Iza Ferjan roj. Klinar

Nande Ferjan

poročena

2 maja, 1921

Jesenice

Ljubljana

Skoro nova acetilenska naprava
z 9 lučmi se po ugodni ceni proda
istotam je na prodaj popolnoma novih
10 polken 160x45 in 6 polken 130x45
cm. Naslov pove uprav. Slovenskega
Naroda. 3211

Gospod išče sobo.

Ponudbe pod „Primerna soba 3184“ na
upravo Slov. Naroda. 3184

Zdravilno kopališče

Gleichenberg, Štajersko.
Postaja Feldbach. Sezija Maj - oktober.
Zdravi katar, naduho, emfizem, srčne
bolesti itd.

Izborna zdravilna sredstva. Dobra prehrana.
Znamenita zdravilna vrečka. Konstatinov
in Emin.

Pojasnila in prospekte daje
Zdravilna komisija Gleichenberg.

Enonadstropna hiša

v sredini Maribora, z veliko dvoriščno
stavbo, pripravo za vsako trgovino ali
obr. eventualno tudi za tovarno, se
proda. Ponudbe na anonimni zavod J.
Šušnik, Maribor, Slovenska ul. 15. 3166

Izjava.

Preklicujem vse kar sem sla-
bega govorila o Neži Bokali, ve-
zljaji v Ljubljani, na Sv. Petra na-
sipa št. 45, ker nisem imela za
to nobene podlage ter se ji za-
hvaljujem, da je opustila tožbo.
Terezija Polik.

AUTO

majhen dvosedežni, francoske znamke
8-10 HP se takoj cenó proda.
Naslov pove upravištvu Slovenskega
Naroda. 3258

Uradnik,

z boljšo šolsko izobrazbo, večš slov.,
nemškega in italijanskega jezika, cir-
lice, samostojen knjigovodja, želi pre-
meniti službo. Najrajši k lesni indu-
striji večjega obsega kot poslovođa ali
slično; starost 28 let, oženjen, 5 let
prakse. Ponudbe pod „Trajno 3251“ na
upravo Slov. Naroda. 3251

Poziv tesarskim podjetnikom.

Za ljubljanski veliki semenj je po-
staviti raznovrstne razstavne lesene
zgradbe. Tesarska podjetja, katera re-
fektirajo na izvršitev teh del, naj se
tako prigrasijo pri g. arhitektu Josipu
Costaperaria pri obratnem ravnanju
Južne železnice, kjer dobijo potrebne
podatke in vpogled v načrte. Ponudbe
je predložiti do 14. maja t. l.

Urad „Ljubljanskega velikega semenja“.

Vabilo

na
redni občni zbor

Okrajne posojilnice v Ormožu

r. z. z. n. z.
kateri se vrši dne 27. maj-
nika 1921 ob 10. uri dopoldne v
uradni prostorih.

DNEVNI RED:
1. Citanje revizijskega poročila.
2. Sprememba iz razširjenih pravil.
3. Potrjenje letnega računa za leto
1921.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Izvolitev načelnstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Pripomba: Ako bi ob zgoraj do-
ločeni uri ne prišlo zadostno število
zadrušnikov, da bi bil občni zbor sklep-
čen, se vrši ob 2. uri popoldne (14.ih)
istega dne, v istih prostorih in po istem
dnevem redu v smislu § 32 pravil
drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsa-
kem številu navzočih zadrušnikov.
Načelnstvo.

Dobro zaraščen bukov gozd

v izmeri 1 ha 62 arov se proda v
golosek, pripraven za napravo oglja ali
drv. Oddaljen 1 uro od postaje Litija.
Pogoji v listjakem župnišču. 3139

Delovodja se sprejme

za novo podjetje za izdelovanje dvoko-
les in otroških vozičkov pri tvrdki F.
Batjel, Ljubljana, Stari trg 28. 3160

Starine.

Za upravo neke graščine se nujno
kupi: vloženi Meternichovi sekretirji,
komode, mize, tabernakliji, postelje,
omare za obleko, vitrine. — Ponudbe
z natančnim popisom, ceno na: Julij
pl. Silbernagel, Zagreb, Ilica 131 a.

Polkovnik

kateri se nahaja začasno v Ljubljani,
išče sobo z 2 posteljama v bližini
glavne pošte ali sodišča. Ponudbe pod
„Polkovnik/3214“ na upravo Slovenske-
ga Naroda. 3214

Dr. Minář

trg Tabor 3,

se je vrnil s studijskega potovanja iz
tujine in zopet pravilno ordinira od
11 1/2 — 12 1/2 in od 2 — 3. 3193

Inženirska pisarna

Ing. Konrad Krenner

Dunaj XIX., Formanekgasse 38.

Projektiranje in oprema strojetehničnih
in elektrotehničnih naprav in obrtnih
obratov. Dobava strojev, aparatov in
tehniškega materiala. 3190

Jadransko morsko

kopališče

otok Gračar (Grado) pri Trstu,
najlepše obrežje Italije. Veliko kopa-
lišče in 1400 obalnih šotorov. Prvov-
rstni hoteli, penzione, privatne hiše,
kavarne. Pojasniti:

Adriabäder-Auskunftszentrale Wien I.,
Kärntnering 6 in Kurkommission Grado.
Sezija april-oktober.

Bakula in trstje za strope in stene

zdelujem v svoji nanovo ustanovljeni tovarni z najmodernejšimi
stroji na električni obrat. V zalogi pa imam tudi po najnižjih cenah
parketne deščice in strešno lepenko

I. jugoslovanska tvornica „BAKULA“
Josip Puh, Ljubljana, Gradaška ul. 22. Tel. inturb. 513.

Popravila
tvorniških, poljedelskih

(mlatilnice, plugi, stroji za rez, stroji za rezanje piče in druge).
Vse vrste mlinskih strojev in naprav kakor tudi vsa stružna dela
izvršuje strokovnjako in točno. Sprejema najrazličnejše fasonske
dele v množinsko izdelovanje za ključavničarske in mehanične
delavnice: „Sistra“, kovinska industrija v Domžalah. 3236

GRICAR & MEJAČ

Ljubljana, Prešernova ul. 9.

Največja zaloga izgotovljenih oblek
za gospode, dečke in otroke.

Blago za obleke in plašče.

Obleke po meri se zgotovijo točno po naročilu.

Konfekcija za dame.

Naprodaj na Stajerskem SMS. Krasna
posestva 6, 8, 10, 15, 17, 27, 32, 50, 64,
100, 114, 130, 220, 300 oraloživi in
mrtvi inventar. Milni na vodno in par-
no moč, industrije, trgovine, gostilne,
kavarne, gozdi, hiše, vile in kmetijska
posestva. Obrnite se na Karol Breznika,
Celje, Dolgo polje 3. 2949

Sprejme se vzgojiteljica,

popolnoma večša slovenskega in nem-
škega jezika k trem otrokom v starosti
dveh, osem in deset let. Plača po do-
govoru. Ponudbe v nemškem jeziku na
M. Hintze, Karolinenhof pri Ptuj.

80 lesenih barelov

v dobrem stanju proda Elektrarna
v Kranju. 3215

Pozor, trgovci s klobuki!

Vsakovrstne klobuke od 160 K naprej
imam v veliki zalogi; tudi lepe velourne
klobuke. Franjo Cerar, tovarnar v
Stobi, pošta Domžale. Tovarna je
oddaljena 7 minut od postaje Domžale
Cene primerno nizke, postrežba točna

Nogavice

z znamko „ključ“ in brez nje
pri Tvornici čarapa, Sarajevo
Samo na veliko! Cenik zastoj.
Par nogavic znamke „ključ“ tra-
ja kakor 4 pare drugih.

Prvovrstna

Es-ka

kolesa

Najfinije predvojno, kvalitetno blago.

J. GOREC, Ljubljana,

Gospodsvetska c. 14.

Tovarniški predstojnik

zaposlen v veliki prvovrstni tovarni jedilnega olja v Trstu, z več-
letno prakso v stroki, po poklicu mehanik, oženjen, Jugoslovian,
išče primerne službe v Jugoslaviji. Pismene ponudbe pod „Jugoslo-
ven/3170“ na upravištvu „Slovenskega Naroda“ 3170

Slovensko morsko kopališče

Baška na otoku Krku.

Jedno izmedju najlepših kupališč na Jadranu. Žalj dug
oko 2000 mt. Slovenska kuhinja. Kupališna sezona od
15. svibnja do 15. listopada. Sve informacije daje brezplačno

Ante Tudor,

vlastnik hotela Velebit.

3191

3000 moških klobukov

najfinije iz zajčje dlake „Marco Vittoria“ na prodaj samo na
debelo pri Michele Gerin, Trst (Trieste) Via della Fonderia
3, zastopnik tvornice klobukov Canova & Co — Biella (Italija).
Velika zaloga. Nizke konkurenčne cene. 2944

Dežne plašče

iz nepremočljivega angleškega „Waterproof Cloth“, kakor rav-
no tako blago na metre, po zelo znižanih cenah priporoča
trvdka

A. & E. SKABERNE.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem prevze
hotel in restavracijo „Bellevue“

ter se bom potrudil postreči cenjenim gostom z izborna pijačo,
kavo, itd. ter z vedno gorkimi in mrlimi jedili. — Večji obedi in
večerje, za zaključene družbe po dogovoru. — Sprejemajo se tudi
zabavne prireditve. — Za obilen obisk se priporočam

Mirko Tratnik,

restavater.

3186

Modni salon

Stuchly - Maške

Ljubljana

Zidovska ulica šte. 3.

Dvorski trg šte. 1.

Priporoča

največjo izbero

spomladanskih

klobukov čeplo

in slamnikov.

Popravila se

točno izvršujejo.

Žalni klobuki v

zalogi.

Potrebno in koristno je

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike
po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.
Pazite, da boste naznanili pošiljatelju natančni znesek, ki
ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v
stari domovini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po
poštah Vas to prosimo.
Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj
v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebn
sorodnikom radi prikrivajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje
poslat, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo naspro-
tno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar
pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo
traja, predno se odloči poslati zopet kakl denar.

Konečno se obračamo še na one rojake in rojakinje, ki valed
malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mese-
cev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki
pošiljati denar potom naše banke.

Točna postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street New York, N. Y.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Podružnice:

Split, Celovec, Trst,
Sarajevo, Gorica,
Celje, Maribor, Bo-
rovlje, Ptuj, Brežice.

LJUBLJANA - STRITARJEVA ULICA 2.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Telef. šte. 261 in 413.

Brzjavni naslov: „Banka“, Ljubljana.

Delniška glavnica

K 50,000.000.

Rezervni zakladi

45,000.000

Naš visokopoštovani bivši ravnatelj i predsjednik našega zavoda, gospodin

Frane Šverljuga

začasni predsjednik Hrvatske eskomptne banke

blago je usnuo u Gospodinu dne 8. maja 1921.

Podavajući se iskrenoj tuži za blagim pokojnikom, koji nam je bio i dobrim ocem i iskrenim i vjernim drugom, mi ćemo harna srca sačuvati svagda časnu njegovu uspomenu.

U Zagrebu, dne 8. maja 1921.

Ravnatelji, činovnici i namještenici
HRVATSKE ESKOMPTNE BANKE.

Ravnateljsko vijeće i nadzorni odbor Hrvatske eskomptne banke javljaju tužnu vijest, da je neprežaljeni i prezaslužni mnogogodišnji ravnatelj i predsjednik zavoda, gospodin

Frane Šverljuga

začasni predsjednik Hrvatske eskomptne banke

nakon teške bolesti u 77 oj godini svoga djelotvornog života noćas preminuo.

Obdaren rijetkom zvaničnom spremom, nezaboravni je pokojnik čitav jedan ljudski vijek kao ravnatelj i predsjednik našega zavoda u najozbiljnijem neumornom radu, posvetio sve svoje vanredne umne sposobnosti procvatu i napretku našega zavoda. Nepokolebiv, čist i čvrst njegov značaj, njegovo blago i plemenito srce puno ljubavi za domovino i narod, ostavljaju nam uzvišenu uspomenu, koju ćemo vazda držati časnom.

U Zagrebu, dne 8. maja 1921.

Hrvatska eskoptna banka.